

LAISKA

LIETUVIAMS

1

9

6

4

K. Trimakas, S. J. AUKA, SOLIDARUMAS, AMŽINAS ĮPRASMINIMAS	109
* * * GYVENIMUI TEKANT	111
P. Razminas KOKĮ AŠ NORIU MATYTI KUNIGĄ ?	113
Dr. A. Trimakas JUNGtinės TAUTOS NEAT- LIEKA SAVO PAREIGŲ	120
Dr. A. Liulevičius SUVAŽIAVIMAS PUSIAUKELEJ	123
K. Bradūnas LUNARIS (eilėraščiai)	126
A. Grauslys KANTRYBĖS UGDYMAS ŠEIMOJ	128
G. Ivaškienė "MYTE, PAGIRDĖK"	133
Dr. J. Pikūnas LIETUVIŠKOS ŠEIMOS PASKIRTIS	134
A. L. KULTOS REFORMOS PRADŽIA	138
K. Bučmys, O.F.M. EKRANO MIRGESY	140
SKAITYTOJO ŽODIS	143

**LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas**

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

Dr. Arūnas Liulevičius

Administratorius Petras Kleinotas, S. J.

Viršelis ir vinjetės Algirdo Kurausko

Fotografijos Algimanto Kezio, S. J.

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636

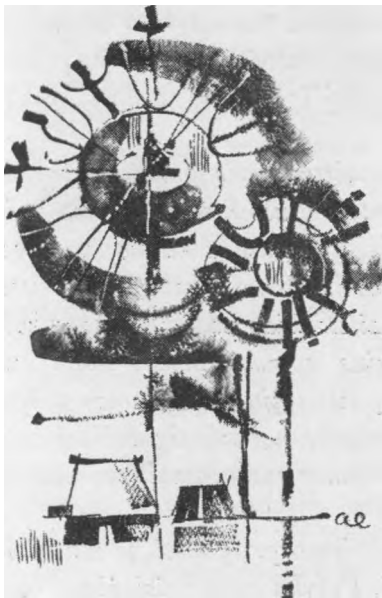
Telefonas REpublic 7-8400

Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams — 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30c. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

**AUKA,
SOLIDARUMAS,
AMŽINAS
IPRASMINIMAS**

DIDŽIOJI LIETUVIŲ TAUTOS dalis yra likusi tėvynėje komunizmo valdžioje. Išsklaidyti išeivijoje esame materialistinės civilizacijos įtakoje. Nei ateistinis komunizmas, nei bedvasis materializmas nėra palankūs dvasios polėkiams nei tautinėms aspiracijoms. Dar daugiau — nuolatinė atominio karo grėsmė paaštrina ir asmenišką, ir tautinę mirties bei prasmės klausimą. Nenuostabu, kad Velykų, šventėje ieškome atramos, atsparumo ir prablaivinančių atsakymų.

Pasaulinei parodai Niujorke dar neprasidėjus, paskutinioji 1958 m. paroda Briuselyje iki šiol pristato mums tiksliausią šio amžiaus paveikslą: mašinos ir mašinų produktai, kiekybe kuo gausiausi, kokybe kuo naudingiausi. Technikos amžiaus nuotaikomis gyvenant, ir šioje parodoje svarbiausia žmogaus problema nebuvo keliama. Tik dviejuose paviljonuose — kiekviename savaip — buvo sprendžiamas mirties nugalėjimo ir gyvenimo prasmingumo klausimas. Sovietų skyriuje bronzinė statula vaizdavo “kapitalizmo aukas” — tris mirčiai pasmerktus, bet ją paniekinančiais žvilgsniais sutinkančius vergus darbininkus. Vatikano pavilijone prisikėlusio Kristaus statula virš karsto priminė technikos bendralaikiams istorinį Prisikėlimo faktą.

Nors paviršiuį panašūs, savo prasme tie vaizdai yra esminiai skirtingi. Sovietų “kapitalizmo aukos” — sraigteliai kolektyvinėje mašinoje, be asmeniškų teisių, be pomirtinio gyvenimo vilties susinaikinantys — yra kartu ir bergždžios kolektyvizmo aukos. Ne jie mirti nugalai, bet mirtis juos apgautus galutinai pakerta.

VISAI KAS KITA — istorinis Kristaus prisikėlimas, kur Dievžmogio pasiaukojimas už žmogų patvirtinamas gyvybės atgavimu. Mirtis čia tampa išganančia kaina. Ji išmainoma į amžiną gyvenimą. Ieškodami idėjiniams polėkiams ir tautiškomis aspiracijoms patvaraus ir amžino pagrindo, negalime praeiti pro Prisikėlimo įvykį, nepajutę jo traukos. Jis nušviečia aukos vertę, solidarumo brangumą ir visko amžinybės įprasminimą.

Beslenką į praeitį metai atskleidžia mūsų pastangą ribotumą ir jomis atsiekiamų rezultatų trapumą. Nepastebimai į mūsų tarpą vis giliau gali įsiskverbti apatija: prieš bet kokią auką už tautą gali kilti klausimas — “ar beverta?”. Jei būtų tikimasi tik medžiaginės gerovės, kartais tai būtų pateisinama. Bet, matant tautos dvasines aspiracijas ir amžiną paskirtį, jokia auka nėra perdidelė. Prisikėlimas pažadina pasiaukojimo dvasią — ne vien pavyzdžiu, bet ir motyvacija.

Nevienodos pažiūros, metodai, įsitikinimai skirsto tautą į sroves bei grupes. Skirsto, bet nebūtinai skaldo. Bendri tautos tikslai yra grupių jungtis. Prisikėlimas atskleidžia amžiną tautos tikslą. Mes, į jį tikintieji, dar glaudesne dvasia pasijuntame vienas kito broliai ir sesės, matydami šalia bendrakraujystės, šalia charakteringų nuotaikų ir tradicijų, bendrą nemarumo viltį ir amžiną paskirtį. Prisikėlimas mus riša amžinumo ryšiais.

Vis dažniau vyresnę kartą aplankanti mirtis iš visuomeninio ir kultūrinio darbo barų atima neeilinius tautiečius. Prie jų karsto susimąsčius, nejučiomis skverbiasi mintis, kad šiapus karsto jų darbo įvertinimas yra permenkas. Ir kai šalia jų darbo prisimename visos iautos kančias, jos laisvės kovas, nepailstančias pastangas savą kultūrą kelti bei taurius idealizmo siekius, sutrupa žemės sauja, sutirpsta prabėganti sekundė, net mūsų likusiųjų dėkingumas rodosi šaltas ir bejausmis. Tada, žemėje pasigedę nepasibaigiančio įvertinimo, randame jį anapus. Tik Prisikėlimas viską amžinybės mastu įprasmina.

Ir likusieji tėvynėje, ateistinio kolektyvizmo prispausti, ir mes išei-vijoje, bedvasio materializmo apsupti, Velykų rytą Prisikėlimo fak-te randame polėkių idealizmui ir naują akstiną darbui dėl tautos — jai pasiaukoti, tarp savęs glaudžiau susiburti ir viską amžinybe įprasminti.

Kęstutis Trimakas, S. J.

iš 1964 m. velykinio “Dirvos” numerio

GYVENIMUI TEKANT

■ GĖRĮ KITUOSE PRIPAŽIŠTANT

Tautų nesantaika neša didelę materialinę, kultūrinę ir dvasinę žalą. Nuolatos klausiame, kiek laiko praeis, kol tautos išmoks tarpusavyje bendrauti. Tačiau tai ne laiko, bet kultūrinio lygio klausimas. Čia reikia nepalaukti, bet pribrešti.

Vienas iš tokių pribrendimo požymių yra pastabumas ir pripažinimas kituose esančio gėrio. Štai du dabartiniai pavyzdžiai, parodantys, kaip kitos tautos pripažįsta ir įvertina mūsų, lietuvių, atsiektus laimėjimus.

Pirma, latviai išsivertė ir atsispausdino dr. J. Girniaus vertingą knygą "Tauta ir tautinė ištikimybė". Gėrį kitos tautos darbe pastebėjo, įvertino, juo pasinaudojo.

Antra, lenkų savaitraštis "Głos Polski" Buenos Aires, Argentinoje, pernai išleido specialų numerį apie Lietuvą, su Lietuvos himnu pirmame puslapyje, prisipažindami — "esame skolingi Lietuvai", Vilniaus ginčą pavadindami "anachronistišku", su įrašu — "amžiais bus laisva Lietuva" (žr. "Draugas", 1963. X. 22, 3 psl.). Nebuvo lengva tai jiems padaryti: ne visi jų tautiečiai tam pritaria.

Ir pirmas ir antras pavyzdys rodo kultūrinį brendimą mūsų kaimynuose ir bendro likimo drauguose. Toks jų kultūringumas, pripažįstas mūsų tautos darbų vertę, mus džiugina. Kartu skatina ir mus parodyti jų ir kitų tautų atžvilgiu panašų įvertinimą, kuris, kaip matome, nėra savos tautos paniekinimas ar išdavimas, bet priešingai — su kultūrėjimas (žr. "Ir kitos tautos..." šio numerio "Skaitytojo žodyje" 143 psl.).

■ EKUMENINIS DIALOGAS LIETUVIŲ TARPE

Skirtingoms krikščionių grupėms stengiantis viena kitą suprasti, užmezgamas glaudesnių pokalbių ryšys. Šis ekumeninis

sąjūdis yra jau plačiai paplitęs Vokietijoje, Olandijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir kitur.

Vienas iš pirmųjų to sąjūdžio žingsnių lietuvių tarpe buvo padarytas, Čikagos ateitininkams sendraugiams pakvietus liuteronų Tėviškės parapijos pastorių Ansą Trakį skaitytį paskaitą š. m. vasario 28 d., tema "Krikščionių vienybė ir liuteronų visuotinis suvažiavimas", kurioje prelegentas pateikė nemažą informacijos apie liuteronų siekius vienytis su kitomis krikščionių grupėmis. Klausytojus labai žavėjo pastoriaus nuoširdumas bei katalikų ekumeninių pastangų įvertinimas.

■ NAUJI PLANAI MOKYKLOMS

JAV katalikų pradžios mokyklos ir gimnazijos, kurias lanko ir dauguma lietuvių vaikų, yra išlaikomos pačių katalikų be jokios valdžios paramos, nors jie yra apkrauti tokiais pat mokesčiais. Šitoks neteisingas sutvarkymas labai apsunkina tėvus bei mokyklų administracijas.

Vis didėjant katalikiškų mokyklų išlaidoms, ieškoma įvairių išeikių. Kai kuriuose miestuose keliamas klausimas panaikinti arba bent sumažinti pradžios mokyklų arba gimnazijų tinklą.

Čikagoje daug susidomėjimo ir triukšmo sukėlė planas statyti katalikišką gimnaziją šalia valstybinės: savoje katalikai mokiniai mokytųsi religijos, literatūros bei visuomeninių mokslų, o valstybinėje — gamtos ir technikos mokslų. Tokiu būdu sumažėtų katalikiškų mokyklų išlaidos ir tikimasi, kad nenukentėtų pasaulėžvalginis paruošimas; priešingai — gal pagerėtų.

Iki šiol kai kuriose mokyklose pasaulėžiūrinis paruošimas buvo pakankamas. Tačiau yra gimnazijų, kur pasitenkinama sustingusių klausimų - atsakymų metodu, be

pastangų sužadinti gyvą susidomėjimą religija. Tokios mokyklos, vaidinančios tik šiltadaržių rolę, vargiai beįstengia paruošti jaunimą pomokykliniam gyvenimui. Jau vien tas faktas verčia ieškoti kitų metodų.

■ SOVIETŲ ANTIRELIGINĖ KOVA

Sausio 25 d. "Komsomolskaya Pravda" atspausdintas laiškas iš Šiaulių, pasirašytas vietos "ateistų tarybos", ir pavadintas "sėbrai sutanose". Laiške pasakojama apie vagilį Stasį, prie kurio vagiliavimo prisidėjo ir kunigai, atleisdami išpažinties metu jo nuodėmes.

Šis grubus užsipuolimas yra vienas iš daugelio įvykių sustiprintoje kovoje prieš religiją, pradėtoje praeitais metais. Komunistų partijos Centrinio Komiteto ideologinė komisija neseniai išleido direktyvą vietiniams partijos organams, ragindama sustiprinti ateistinę akciją. Visuomenės mokslų akademijoje įsteigiamas Mokslinio Ateizmo Institutas, visuose universitetuose įkuriamos "mokslinio ateizmo" katedros, sustiprinamos antireliginės programos filmuose, televizijos ir radijo programose. Ateizmas įvedamas priverstinu kursu visuose universitetuose bei medicinos, ūkininkystės ir mokytojų institutuose. Ypač bus kreipiamas dėmesys į ateistinį vaikų ir jaunuolių auklėjimą. Oficialus pranešimas "Partijos Gyvenime" teigia: "Bus imtasi priemonių sutvarkyti kunigijos, tikinčiųjų grupių ir pavienių asmenų nelegalius veiksmus. Vaikai bus apsaugoti nuo kunigų įtakos ir nuo tėvų prievartos dalyvauti religinėse ceremonijose". Paskutinis sakinytis yra pirmas viešas patvirtinimas gandų, kad Rusijoje vaikams ir jaunuoliams tarp trijų ir aštuoniolikos metų uždrausta dalyvauti bažnyčiose.

■ PERSEKIOJAMA ORTODOKSŲ BAŽNYČIA

Mes dažnai esame linkę matyti Rusų Ortodoksų Bažnyčią kaip klusnų komunistinio režimo įrankį. Negalime tačiau užmerkti akis tai priešpaulai, kurią Ortodoksų Bažnyčia šiuo metu išgyvena. Londono "Tablet" žiniomis, per paskutinius kelis me-

tus iš Rusijoje buvusių 21,000 ortodoksų bažnyčių 9,000 uždarytos ar nugriautos. Bažnyčioms uždaryti imamasi įvairių priemonių: štai Maskvoje nugriauta bazilika, nes ji "trukdžiusi judėjimui"; provincijose praktikuojamos ir "tikinčiųjų peticijos" bažnyčiai uždaryti. Imamasi ir subtilesnių priemonių: pavyzdžiui, neleidžiama naujiems žmonėms įsirašyti į parapiją, o senesniesiems parapijiečiams išmirus, bažnyčia uždaroma, nors pamaldose dalyvautų dideli būriai žmonių. Bažnyčioms trukdoma, neparduodant anglių šildymui. Vaikai neleidžiami bažnyčion; draudžiama eiti komunijos.

Ortodoksų Bažnyčios Rusijoje įsijungime į ekumeninį krikščionių sąjūdį nereiktų matyti vien tik krašto valdžios politinius motyvus. Atrodo, kad pačios Bažnyčios vadovybėje yra gilus susirūpinimas tikėjimo ateitimi Rusijoje; jaučiama, kad ortodoksų Bažnyčia neįstengs išsilaikyti izoliacijoje. Jaučiama daug simpatijų katalikams: jaunasis vyskupas Nikodym išsitaręs, kad bažnyčia negalinti išsilaikyti be tokių pasišventusių nevedusių kunigų, kaip katalikuose. Priespaudoje krikščionys verčiami bendradarbiauti: nesant katalikų kunigų, katalikai buvo savo vyresnybės raginami išpažintį atlikti pas ortodoksų dvasiškius.

■ TRUMPAL,... TRUMPAL...

Maskvoje du ortodoksų vyskupai dalyvavo katalikų Bernelių Mišiose. Tai antras toks įvykis: pernai lapkričio mėn. Maskvos patriarchato atstovas dalyvavo prezidento Kennedy laidotuvių Mišiose.

Rasos Gustaitytės straipsnis buvo atspausdintas "Washington Post" laikraštyje. Aprašoma kataliko negro šeima, kovojanti prieš skurdą ir neviltį. Be dirbtinumo parodomą gyvi, kenčiantys žmonės. J šį straipsnį atkreipė dėmesį ir amerikiečių katalikų plačiai skaitomas savaitraštis "The Commonweal".

Beprasmis reikalas ar bėnauđė reklama? Amerikos Sveikatos Sąjungos atstovo teigimu, nėra tikslo reikalauti, kad ant cigarečių dėžučių būtų užrašoma: "Produktas kenksmingas sveikatai".

KOKĮ AŠ NORIU MATYTI KUNIGĄ?

PRANAS RAZMINAS

*1963-1964 metų pirmąją
premiją laimėjęs straipsnis*

SUBJEKTYVUS KLAUSIMAS PRAPLEČIA ATSAKymo RIBAS

Klausimas laukia tik subjektyvaus atsakymo, kuris tačiau gali būti gana įvairus. Klausimas, į kurį ieškant atsakymo, galima, jei ne visai paklusti, tai bent nuklusti ir be reikalo prailginti kelionę į idealų kunigo, savo vyresniojo brolio, paveikslą. Klausimas, rodos, nereikalauja nei rimtų kunigo pašaukimo aptarimų, nei gilesnių studijų. Laukiamas tik eilinio kataliko atsakymas. Suprantama, kad atsakymai negali būti vienodi, kaip nevienodi ir kiekvieno tikinčiojo nusiteikimai. Vienas žvelgs į kunigą, kaip į šventąjį, kitas matys jį tik atliekantį savo sunkias pareigas, o bus ir tokių, kurie įžvelgs jame dviejų priešingybių, gėrio ir blogio, pašaukimo šventumo ir neigiamos pasaulio įtakos kovos areną. Taigi, palikta didelė laisvė piešti kunigo paveikslą.

Klausimas subjektyvus, nes manęs klausama, kokį aš noriu matyti kunigą, o ne koks turėtų būti kunigas. Tačiau prašyčiau nesistebėti, jei mano subjektyvus atsakymas kur-ne-kur sutaps su galimu objektyviuoju klausimu: Koks turi būti kunigas? Gal kam atrodo, kad šie du klausimai ir rungtyniaus šioje minčių sąrangoje, nes sunku būtų nuneigti, kad katalikas negalėtų turėti objektyvaus supratimo apie idealų kunigą ir kad tas supratimas neturėtų įtakos ir į subjektyvų atsakymą. Bet tai tenka laikyti atsitiktine ir nepretenzinga minties nuotrupa.

Piešdamas savo dvasios pasaulyje susiformavusį subjektyvų kunigo paveikslą, dalinai kartu piešiu ir savąjį, nes jis mano brolis, mano tautos sūnus. Koks jis išeis iš mano minties dirbtuvės, nei pats dar nežinau, kaip nežino dažnas savo darbo pabaigos. Be to, piešiamojo paveikslo grožis ar skurdus tik bandymas dar priklausys ir nuo to, ar aš, kaip tariamasis menininkas, būsiu giliai tikintysis, ar tik répliojantis gyvenimo paviršiumi. Atsakymas lyg ir verčia atverti savo vidaus pasaulį, kuris, jau iš anksto turiu prisipažinti, jokiau patrauklumu nepasižymi. Taigi, subjektyvaus klausimo laisvė gali ir nieko gero nežadėti.

Žvilgis į kunigą ir sąmoningų katalikų nėra vienodas. Vieniems patinka labai maldingas kunigas, nesirūpinąs, ką valgys ir kuo apsidengs. Gal dėl to lietuviai katalikai, patys niekad nepasižymėję turtingumu, ypatingai gerbė ir tebegerbia vienuolius, pamėgusius neturtą. Kiti mėgsta kunigą, bendraujantį su visais, valgantį, geriantį ir šnekučiuojantį su visais. Tie, kurie mėgsta uždaramą, vienatvę, kurie susirūpinę labiau amžinaisiais dalykais, norėtų ir savo pateptajame brolyje tų ypatybių išvelgti.

Pagaliau klausimas turi tam tikro rizingo atspalvio, nes leidžia man, kunigo paveikslo tapytojui ar bent tariamai einančiam tam tikras menininko pareigas, į kunigo veido bruožus išpausti tokių detalių, kurios su jo pašaukimo didingumu galėtų ir nesiderinti. Juk, kaip minėta, jis yra kieno nors sūnus, brolis, artima giminė. Tai turi didelės reikšmės klausimui nušviesti, kad nelauktumėm ir nereikalaudumėm iš jo to, kas nėra jo kunigystei esminis dalykas. Tiesa, kunigas išsiskiria iš minios dėl gautų dieviškųjų įgaliojimų ir dieviškosios valdžios, tačiau ir tada dar jis pasilieka kieno nors brolis ar sūnus. Jis kūnu priklauso saviems. Iš savųjų jis gali būti paveldėjęs ne tik teigiamų, bet ir neigiamų ypatybių. Tik jo dvasinis budrumas ir gausi Viešpaties Malonė gali jį apsaugoti nuo klystkelių, nuo kurių jis, kaip mirtingųjų vaikas, nėra apdraustas.

KAI KURIE KUNIGO PAVEIKSLO BRUOŽAI

Manęs prašoma parodyti, koks mano dvasioje yra susiformavęs kunigo paveikslas, į kurį galėčiau kreiptis, ieškodamas prarasto sąžinės giedrumo ar tobulesnio gyvenimo. Kunigas reikalingas visiems: tikinčiajam ir ateistui, gimstančiam ir mirštančiam, džiūgaujančiam ir liūdinčiam, turtingam ir vargšui, šventumo keliu einančiam ir prasikaltimų purve gulinčiam.

Dažnai kunigo aureolė sužeidžiama gyvenimo skeveldrų, tos juodosios upės, kuri negailestingai neatsargiuosius pagauna savo tekmen ir sužaloja, kol herojiškomis pastangomis vėl įsikabinama į saulės nušviesią krantą, kol įsikimbama į Viešpaties malonę, kuri dėl savimi perdidelio pasitikėjimo buvo prarasta.

Apvaldytos žmogiškosios silpnybės kiekvienu metu graso išsiveržti vulkanu, jei tik bus prarastas budrumas, jei tik bus prasilenkta su savo pašaukimo kilnumu. Tragiška man žiūrėti į savo pateptojo brolio puolimą. Bet dar tragiškiau, jei aš nejausčiau jokios atsakomybės už savo brolio nuosmukį, prie kurio aš dažnai savo nešvarų pirštą būsiu pridėjęs. Brangų širdžiai paveikslą kiekvienas stengiasi apsaugoti nuo visų tų įtakų, kurios jį žaloja. Kunigo paveikslas turi ne tik dieviškųjų, bet ir žmogiškųjų žymių. Jis nereikalauja, kad kas jį dievintų, nors jam suteiktos galios jį išskiria iš minios, iš kitų mano brolių tarpo. Jo rūbai, kurių jis pats gal kartais ir nemėgsta, jam pačiam primena, kad jis išskirtas ir paskirtas dieviškajai misijai. Tačiau rūbai nėra esminis dalykas. Nėra man labai svarbu, ar kunigas bus atsiskyręs visai nuo pasaulio, ar jis sukiosis savo brolių tarpe. Tačiau aš nepageidaučiau, kad jis būtų vadinamas "pasaulietišku" kunigu, tai yra lyg nešiojančiu savyje du priešingus paveikslus, kurie iškabinami viešumon pagal reikalą. Kad ir slegiamas įvairių žmogiškų silpnųbių, jis turėtų neužmiršti esąs Kristaus apaštalas.

Tapydamas kunigo paveikslą, susiduriu su dviem problemom: dieviškąja ir žmogiškąja. Tai kažkas daugiau, negu tikėti ir teigti, kad kiekvienas žmogus yra sukurtas pagal dieviškąjį paveikslą. Kunigas, Kristaus apaštalas, kuriam duota be galo didelė galia: surišti ir atrišti. Tačiau kunigas kartu yra ir žmogus, dažnai ne tik su ydomis, bet ir su nuodėmėmis. Kunigo sąvoka neatskiriama nuo šventumo sąvokos. Bet kaip šventasis, taip ir kunigas turi gyventi žemėje, kurioje be galo sunku išlikti nesuteptam.

ŽMOGIŠKŲJŲ SILPNYBIŲ IK ŠVENTUMO SUSIKIRTIMAS

Kaip kitiems, taip, galimas dalykas, ir man lengviau piešti žmogiškąją kunigo paveikslą pusę. Visa kita labiau pasilieka abstrakcijose, teologinių sąvokų labirintuose, objektyvaus klausimo atsakymuose. Nesirengiu kunigo ieškoti aukštybėse, kai jis, nors ir ypatingu dieviškuoju ženklu pažymėtas, valgo ir geria su manimi, ir gyvena mano sielvartais, mano amžinosios laimės reikalais. Mano žvilgsnis į kunigą yra labiau žvilgsnis į žmogų, dažnai ydingą žmogų, tačiau nepraradusį gautųjų ypatingų dieviškųjų malonių. Griežtai atsisakau davatkiško žvilgio į kunigą, tarsi į nenormalų žmogų, kuris negali turėti nei ydų, nei aistrų, nei kitų visiems žmonėms bendrų silpnybių. Tik jei mano pateptasis brolis per daug nebekreips dėmesio į savo jaunesniųjų brolių dvasines nuotaikas, susidariusias apie jo elgesį, tai jis galės tapti silpniesiems ir paviršutinio tikėjimo atšalimo, ir net subedievėjimo priežastimi. Tai galėtų atsitikti, kai kunigo dieviškasis pašaukimas ir jo skelbiamasis mokslas nebesiderintų su jo paties gyvenimu.

Kunigas, kaip ir kiekvienas žmogus, turėtų būti tik nuodėmei svetimas. Kad ir nelaikydamas apskritai kiekvieną kunigą šventuoju, tačiau negaliu jo atskirti nuo šventojo. Jei taip realiame gyvenime ir nesiharmonizuoja, tai jau kitas dalykas. Tarp jų beveik neturėtų būti skirtumo. Lygybės ženklas — jų bendroji žymė. Jo pareigų šventumas ir didingumas nieko bendro neturi su puikybe, su pasididžiavimu. Tos pareigos, kartą priimtose su nusižeminimu ir savo nevertingumo pajautimu, neturėtų gyvenime pasikeisti. Argi pats Kristus nebuvo vargo žmonėms paprastas, geraširdis, silpnybės suprantantis?

Kunigas yra mano tautos sūnus, kurį aš nuo vaikystės pažįstu. Lietuvis kunigas man labiausiai suprantamas ir dažniausiai sutinkamas. Kitataučio kunigo atvaizdas, nors kartais kam nors ir mielesnis, tačiau man svetimesnis dėl daugelio priežasčių.

Ne prie širdies man ir kunigas keistuo-

lis. Kai profesiniai žmonių keistumai bei originalumai dažnam iššaukia šypsni, tai keistumai pašaukimuose gali kartais ir esmines apaštalavimo šaknis pakirsti.

Viešas kunigo nuopolis yra kartu ir turimųjų dieviškųjų galių viešas paniekimas, dėl to ir krikščioniškos aplinkos tragiškai išgyvenamas, o ateistinėje aplinkoje sutinkamas su pasityčiojimu. Tad aš šito paveikslą bruožu vengsiu ir ryškinti.

Aš laikiu savo pateptojo brolio, tačiau ne su materialinėmis dovanomis. Gyvenu pasaulyje, visados kovodamas ir dažnai pralaimėdamas. Aš laikiu jo atvykstant su dvasinėmis gėrybėmis, su palaiminimu man ir mano šeimai. Aš pasiilgęs dvasinių turtų, kurių jis, tikiu, daug daugiau turi už mane. Esu tikintysis, bet gyvenu, lyg netikėčiau. Esu pasiryžęs kovoti už kiekvieną šviesos spindulėlį, bet, vos jį pamatęs, pats savo rankomis jį nužudau. Aš esu priešingybių įsikūnijimas. Kunigas, žengdamas mano pastogėn, atneša dvasinę šventę. Jis čia laukiamas svečias. Jo laukai platūs, jo kelionė ilga. Kartais nuo žygio jis pavargęs, išalkęs, dulkinais drabužiais. Aš jį pavalgydinsiu, pridengsiu, o iš jo paprašysiu ramybės, kurios pasaulis negali duoti. Aš žinau, kad jis dažnai jos stokoja pats sau, bet gausiai dalina savo broliams. Jis, tarsi save skriausdamas, kitus turtina. Turėdamas galią kitiems atleisti, pats turi klauptis, maldaudamas atleidimo. Jis taip pat verkia savo sielai Viešpaties Malonės, kaip verkia dangaus giesmininkas, prašydamas vandens lašelio.

Negaliu suprasti kunigo turtingo, o dar labiau gobšaus, kai aplink jį nuolatos slankioja vargas, alkis, skurdas, ašaros teka dėl duonos kąsnio. Ar jis, dalindamas Viešpaties dovanas savo jaunesniesiems broliams, neturėtų išdalinti savo žemiškų turtų, jeigu jo pastogėje jų atsirastų didesnis kaupimas? Tačiau nenorėčiau jo nuskurusio matyti. Ne. Žemė turtinga. Duonos rūpestis neturėtų jo varginti. Argi jo tikėjimas nėra didesnis už mano? "Kam esate susirūpinę, ką valgysite ir ką gersite?"... Viešpačiu pasitikintiems žemė yra turtinga.

Piešdamas subjektyvų kunigo paveikslą, negaliu į jį neįterpti ir kai kurių istorinių bruožų. Kitaip, man rodos, jis būtų lyg neatbaigtas. Iš istorijos jis gali būti daug ko paveldėjęs, kas veiktų į jo dabartį. Mąstydamas apie šių dienų lietuvių kunigą, negaliu neprisiminti ir pirm joėjusių apaštalių keliais. Istorinis mano pateptojo brolio paveikslo piūvis turi šviesių ir tamsių laikotarpių. Nei lenkas, nei vokiečiai niekada lietuviui nebuvo prie širdies, tad ir jų pateptuosius jis sutiko rezervuoti ar net priešiška. O kaip buvo su mano pateptaisiais broliais?... Vis dėlto lietuviuose krikščioniškoji dvasia stiprėjo, versdama savo istorijos puslapius potvyniais ir atoslūgiais, kuriais pasižymi ne tik tautų, bet ir kiekvieno žmogaus, net kunigo ir šventojo, gyvenimas. Mano protėvis katalikas neofitas buvo vienas iš nelaimingiausių tarp kitų tautų neofitų. Kiek laiko praėjo, kol daugumas kunigų į jį prašneko jo gimtąją kalbą. Paskui jis ilgus amžius gyveno savo naujojo tikėjimo svyravimuose, nežinojime, nekartą tapdamas apostatu net kartu su savo pateptuoju broliu. Paskui... Kai kada būdavo šviesiau. Kunigas į jį prakalbėjo mielais jo širdžiai žodžiais, grubiais, paprastais, netašytais... Tarp daugelio kitų atėjo Strazdelis su "Pulkim ant kelių", Vienažindys, Valančius... Paskui atėjo puošnūs Maironis su giesmėmis... Kai kurie iš jų neturėjo didelės apaštališkosios dvasios, bet jie savo jaunesnius brolius mylėjo.

Dalis kunigijos, jau dabar išmirusios, buvo paveldėjusi "bajorišką" papročį. Tačiau šių dienų lietuvis kunigas jau nuo tos įtakos yra laisvas.

Man atrodo, kad ir šiandieną jis kai kada labiau susirūpinęs savo brolio viešojo gyvenimo reikalais. Būdamas visados didelis patriotas, ne visados pasilieka tokio pat stiprumo savo ganomųjų dvasinis apaštalas.

Tačiau šiais paskutiniais dešimtmečiais, šiomis dienomis, atmetus kai kuriuos nereikšmingus bandymus, lietuvių kunigo paveikslas, žiūrint iš subjektyviosios pusės,

iškyla visoje Kristaus apaštalo didybėje. Prieš šį paveikslą jau reikia ir galvą nulenkėti, nes Dievo Malonė ir šventumas spinduliuoja iš jo į niūrią dabarties aplinką.

Šiandieną galiu didžiuotis lietuvių kunigo paveikslu, herojiško pasiaukojimo nupieštu tylinčiosios Bažnyčios plotuose. Tolybėse girdimas mano krikščioniškosios tautos tylus balsas: Mūsų Dievas nenužudomas; Jis nebijo jūsų vandališko siautėjimo ir jėgų, nukreiptų prieš Jį. Tačiau mums kunigai labai reikalingi...

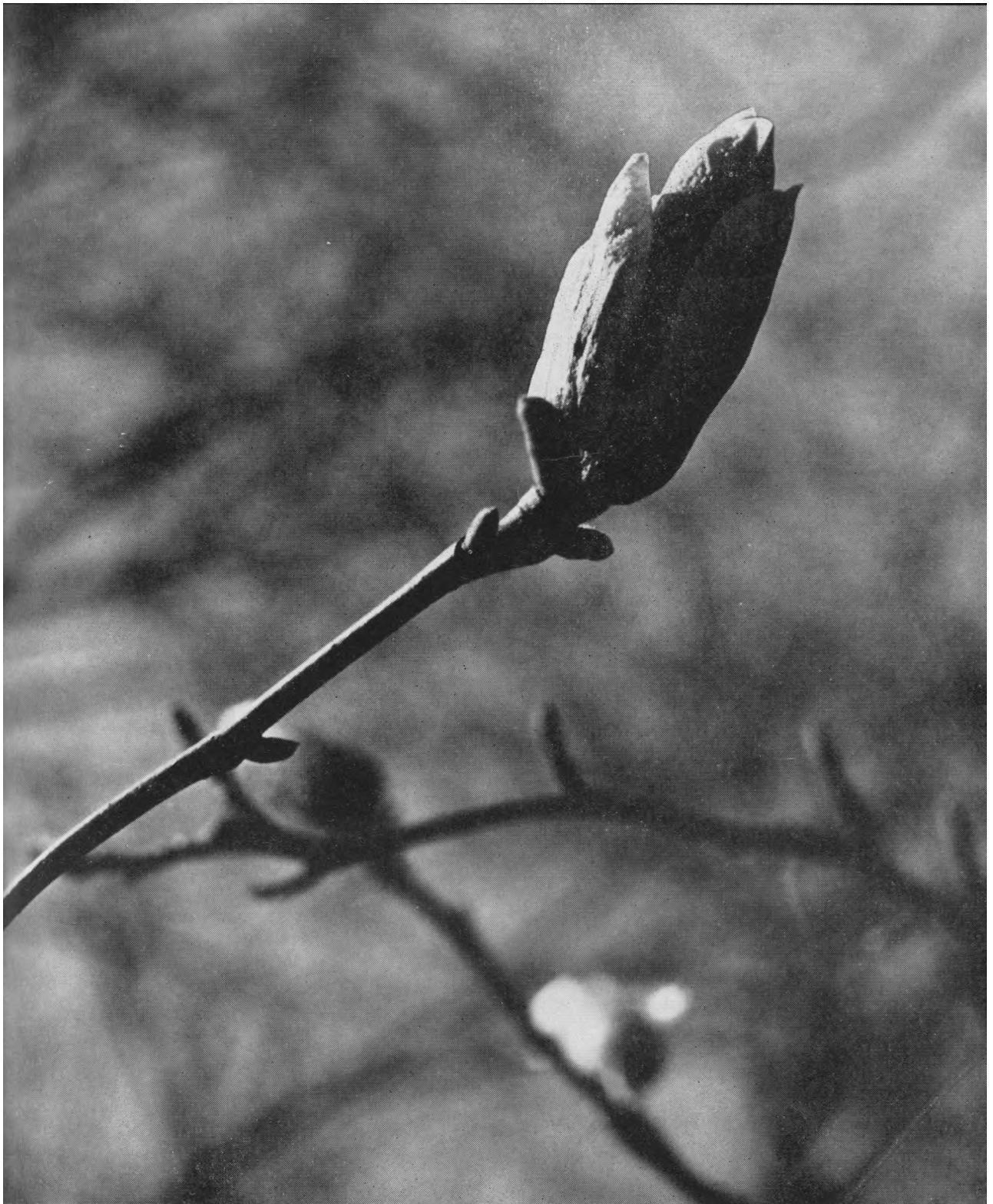
Kartais Dievas, kaip jau yra pasielgęs ir su žydų tauta, brandina savo misijai tautą ar tautas ištisus amžius ar tūkstančius metų. Kartais Jis, leisdamas daužyti ir niekinti priešams savo altorius ir šventyklas, pačias pakrikštytas tautas ir jų kunigus, švarina likusiųjų širdis ir rengia naujai misijai. Tik šiam veiksmui piešti mano žodžių teptukas yra persilpnas. Jis pralenkia ir žodžius, ir spalvas.

Aš kartais ir taip nusiteikiu... Aš tikiu, kad Dievo malonei kurio nors širdyje gimti nereikia šimtmečių ir kad iš jaunos krikščionės ar net iš pagonės motinos gali gimti didesnis apaštalas, negu iš motinos, kurios generacijų generacijos gimė ir brendo krikščioniškoje šilumoje ir be praeities juodų dėmių.

Lietuvis neofitu tapo daugiau prievartiniu keliu, neparengtas garbinti tikrojo Dievo. Jis bijojo savo dvasios vado, nes jis atėjo, kaip ateina viršininkas, bet ne kaip Viešpaties tarnas, ištikimasis varguose patarėjas ir apaštalas. Toji skurdi dvasia mano krikščioniškoje tautoje užtruko per ilgai, ir jos padarinius mano broliams reikėjo skaudžiai atkentėti.

GYVENAMOJO MOMENTO ŠEŠĖLIAI

Kad ir ne visados gėrėdamasis kunigo paveikslu, skubiai perbridau per krikščioniškosios savo tautos istorijos puslapius. Kultūrėjanti tauta ne tolygiai ir krikščioniškoje dvasioje stiprėjo, o joje ir kunigo paveikslas ne tolygiai vis stiprėjančiu gėriu

Pirmasis.

apsireiškė. Su kultūrėjančia krikščioniška tauta gausėjo ir katalikiška inteligentija, kurios, labai gaila, dvasinis subrendimas nebuvo ir dabar nėra džiuginantis. Sušvitęs kunigo paveikslas turėtų patraukti ne tik minias, bet ir brandintus krikščioniškus protus. Juk ne paslaptis, kad šiandieną kunigas net ir krikščionių sutinkamas kai kada oportunistiškai, modernaus pagonizmo apsunkinta dvasia. O ir čia nebus toli nužengta be šviesaus kunigo paveikslo.

Išeinant iš subjektyviosios plotmės, reikėtų pripažinti, kad kunigo paveikslas net katalikiškosios visuomenės dalyje nėra pilnai išryškėjęs, o gal net ir pastangų nerodytą jam išryškinti. Jis dažnai ryškesnis tautinėje plotmėje, kaip visuomenės veikėjo, kultūrininko, net politiko. Tam yra daug priežasčių. Kunigas, mesdamasis į šalutines savo veiklos sritis, suskurdino savo pagrindinius uždavinius. Atsirado spragų jo pašaukimo baruose, jeigu apskritai ten jų kada nors nebuvo. Ima kursuoti skirtingi požiūriai į kunigą ir jo pašaukimą, kurį kai kas bando nevykusiai susiaurinti į profesiją.

Jis artimiausias paprastam be pretenzijų žmogui, kuris, kad ir nesugebėdamas vesti dialogo, pasiliko dosnus ir klusnus. Bet aš nesugebu eiti jo pavyzdžiu.

Katalikiškos inteligentijos tarpe jis dažnai sutinkamas su kritika. To kriticizmo mūsųose net per daug, ir tai mums garbės neteikia. Ji pastato kiekvieną į jam priklausančią vietą, bet tik ne save pačią, kuriai beveik viskas galima, kuri sau viską atleidžia. O tai jau atsiduoda fariziejiškumu. Mano pateptojo brolio paveikslas, lyginant su kitais, piešiamas skurdžiai. Jis dažnai tampa skurdžios kūrėjo vaizduotės mėgiamas arkliukas pajodinėti, skurdžios plunksnos mėginimo laukas. Tuo tarpu jis daugiau lietuvių kultūrai yra nuveikęs už kitus savo brolius. Jis neturėjo laiko apaštalausti, atlikdamas už kitus dešimtimis jam nepriklausomų darbų. Jis viskuo buvo: ir didelių reformų vykdytojas, ir sukilėlių vadas, ir tautos laisvių gynėjas. Ir dažnai tik paskutinėje vietoje — apaštalas.

Ne visi vienodai žiūri į kunigo paveikslą. Vienaip jis sutinkamas tikinčiųjų, kitaip ateistų. Vieni gailisi skurdaus kunigo paveikslo, kiti iš jo pasišaipo, tretiems jis visai nerūpi.

Aš labiau vertinu subjektyvų kunigo paveikslą, pilną gyvybės ir meilės savo jaunesniajam broliui. Objektivus kunigo paveikslas jau yra šventojo paveikslas, kurį kritikuoti būtų šventvagystė. Su juo jau nebegalima tam tikra prasme vesti subjektyvaus krikščioniškojo dialogo.

Kunigas yra mirtingasis žmogus su didžiomis dieviškojo tarpininko galiomis. Tačiau jo drungnumas savo pašaukimo pareigose paveikslą tamsina ir graso nutraukti dialogą su jaunesniu broliu.

Aš nenoriu matyti įrėminto kunigo, nors ir mėginu piešti jo dvasinį paveikslą. Krikščionys dažnai įrėmina kunigą. Laimingesnis atvejis, jei tie rėmai auksiniai ir teikia kunigui garbės. Tačiau gražesnis kunigo paveikslas be rėmų, neatskirtas nuo pasaulio, turįs galimybių pasaulyje gyventi, su žmonėmis bendrauti ir kopti šventuman. Jis teikia medžiagos ir sėkmingesniai dialogui, kuris prasideda krikšto metu, bet nesibaigia mirtimi.

PAJUNTANT SAVO MENKUMĄ

Neturėjau intencijos būti revoliucionieriumi (ir ne dėl to, kad mano dvasia būtų pertingė) ir piešti kunigo paveikslą pagal kai kurių polinkį: nors ir nežmoniškai, kad tik kitoniškai. Tai būtų prasikaltimas pačiam kunigo idealui ir jo žemiškojo paveikslo grožiui. Esu sutikęs ir tebesutinku daug patrauklių kunigo paveikslų, kurių bruožuose lengva įžvelgti Viešpaties malonės gausumas, kurios ir aš taip esu reikalingas, kad tapčiau nuolankesnis Amžinojo Logos Išminčiai.

Kalbėdamas apie kunigo paveikslo įvairius bruožus, pirmiausia pats savęs turėčiau paklausti: Ką aš gyvenime padariau, kad matyčiau kunigo paveikslą tokį, kokį aš pageidaučiau matyti?

DR. ANTANAS TRIMAKAS

JUNGTINĖS TAUTOS NEATLIEKA SAVO PAREIGŲ

VIENTI PASKUTINIŲJŲ MIRUSIO
VLIKO PIRMININKO PARAŠYTŲ
ŽODŽIU, BYLOJANČIU APIE JO
RŪPESTI LIETUVOS LAISVĘ
IR JOS ATGAVIMĄ TRUK-
DANČIA TARPTAUTINE PADĖTIMI

Nuomonės Jungtinių Tautų, kaip pasaulinės laisvės institucijos, klausimu aiškiai skiriasi. Daugis laisvųjų kraštų šią organizaciją nuoširdžiai remia ir noriai dalyvauja jos darbuose. Komunistų valdomi kraštai taip pat Jungtinėse Tautose dalyvauja, bet vien tam, kad jas panaudotų savo propagandai ir kad sutrukdytų laisvuosius kraštus nuo savo politikos įgyvendinimo, ypačingai neleisdžiant sutarti tokių žygių, kurie būtų nukreipti prieš komunistines diktatūras.

Raudonoji Kinija, pavyzdžiui, norėtų patekti į Jungtines Tautas savo prestižo sumetimais, bet ir tam, kad išstumtų iš Saugumo Tarybos Tautinę Kiniją. Jei tai kiniečiams komunistams pavyktų, jie gautų veto teisę ir galėtų užblokuoti bet kokius Jungtinių Tautų sprendimus, kurie pasmerktų Tibeto okupaciją, kiniečių veržimąsi į Indiją, Vietnamą ir Korėją. Tad kiniečių komunistų susidomėjimas Jungtinėmis Tautomis neturi nieko bendro su šios institucijos kilniais uždaviniais. Jei Pekingas būtų priimtas į Jungtines Tautas, Mao-Tze-tungas nuo pirmos dienos sulaužytų visus šios organizacijos statuto pagrindinius nuostatus.

BAŽNYČIOS PAŽIŪRA

Visai kitais sumetimais, grynai idealistiniais, Jungtines Tautas palaiko Šv. Tėvas. Popiežius Jonas XXIII "Pacem in Terris" enciklikoje taip pasisako šios institucijos klausimu: "Mes labai norėtume, kad Jungtinės Tautos savo struktūra ir priemonėmis vis labiau artėtų prie savo tikslų ir jų kilnių siekių ir kad greičiau išauštų diena, kada kiekvienas žmogus rastų jose stiprią apsaugą savo teisių, kurios kyla iš pagarbos asmeniui ir kurios todėl yra visuotinės, nenusavintos ir nesiaurintinos".

Iš šio pareiškimo ir linkėjimų dar neatrodo, kad Šv. Tėvas manytų, jog Jungtinės Tautos jau būtų pasiekusios savo tikslą ir atlikusios savo uždavinius. Todėl, kalbėdamas apie tautų laisvę, Šv. Tėvas pabrėžia, kad "nereikia pamiršti, jog tarpvalstybiniai santykiai turi būti atremti į laisvę, t. y., kad jokia valstybė neturi teisės pavergti kitas tautas ar kištis į jų vidaus reikalus".

Laisvės laidavimas tuo būdu laikomas valstybių sambūrių, šiuo atveju Jungtinių Tautų, pagrindine pareiga ir uždaviniu. Todėl Jungtinių Tautų nariai privalo žiūrėti, kad "laisvė, neliečiamybė ir tautų saugumas, vis vien kokio dydžio būtų jų žemės ir gynimosi galia, nebūtų pažeistos". Tai yra mastas, pagal kurį Jungtinių Tautų ir jos paskirų narių politika ir žygiai turėtų būti vertinami. Jungtinių Tautų nariai privalo, kaip enciklika "Pacem in Terris" teisingai nustato, siekti tokios "santvarkos, kurios pagrindą sudarytų tiesa, teisingumas, artimo meilė ir laisvė".

JUNGTINIŲ TAUTŲ TIKSLAI

Kai 1945 metais buvo redaguojamas galutinis Jungtinių Tautų statuto projektas, pasaulis tebepergyveno Antrojo Pasaulinio Karo ir pirmųjų atominių bombų pasibaisėtinus padarinius. Daugis atstovų, susirinkusių į San Francisco Jungtinių Tautų įsteigti, panašiai galvojo, kaip ir Šv. Tėvas: visų jų noras buvo užkirsti kelią naujiems karams, užtikrinti paskiroms valstybėms saugumą ir įgyvendinti taiką. Kadangi tautų saugumas, jų teisės ir taika neįmanoma apsaugoti, neužtikrinus joms laisvės ir neliečiamumo, Jungtinių Tautų statutas taip nusako šios institucijos pagrindinius tikslus:

"Išlaikyti tarptautinę taiką ir saugumą ir tuo tikslu imtis veiksmingų kolektyvinių priemonių grėsmei, nukreiptai prieš taiką, sustabdyti ir pašalinti, o taip pat sulaikyti agresiją ar kitokius taiką pažeidžiančius veiksmus ir siekti taikiu būdu, pagal tarptautinės teisės ir teisingumo dėsnius, išlyginti ir išspręsti tarptautinius ginčus, kurie kenkia taikai" (str. I, p. 1).

SOVIETAU LAUŽO JUNGTINIŲ TAUTŲ STATUTĄ

Šie nuostatai yra privalomi visiems Jungtinių Tautų nariams, taigi ir Sovietų Sąjungai. Tačiau Maskvos atstovai, pasirašydami Jungtinių Tautų statutą, nė nemanė jo vykdyti. Okupuodami Lietuvą ir kitus

kraštus, jie sugriovė taiką ilgiems laikams ir niekas jos neatstatys, kol paneigtos mūsų tautos teisės nebus restauruotos. Sovietai pamynė ir bendruosius tautų taikos bendradarbiavimo dėsnius, kurie yra išvardinti to pat statuto antrame posme, būtent: "plėsti draugiškus tautų santykius, pagrįstus tautų teisių lygybe ir jų laisvo apsisprendimo teisių laidavimu; be to, imtis ir kitų priemonių taikai apsaugoti". Jei Sovietai paisytų šių esminių nuostatų, jie turėtų tuojau iš Lietuvos pasitraukti ir leisti lietuvių tautai pačiai laisvą rinkimų keliu pasisakyti, kokios santvarkos, valdžios ir ūkinės bei socialinės sistemos ji pageidauja.

PASTATAS ANT SMĖLIO

Kol Maskva to nevykdo, Jungtinių Tautų statutas tėra negyvas, bereikšmis dokumentas, o pati Jungtinių Tautų institucija pasatyta ant smėlio, kuris gali kiekvieno didesnio pasaulinio sukrėtimo metu subyrėti, neatnešęs jokio politinio įtampos atlydžio, nei laidavęs taikos. Tolygiai negalima tikėtis jokių tarptautinių problemų sprendimo, nei laidavimo žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių, apie kurias taip pabrėžtinai kalbėjo 1963 m. gruodžio 17 d. J. T. Asamblėjoje dabartinis JAV prezidentas Lyndon B. Johnson.

Panašių pageidavimų ir pareiškimų yra pabėrę ir kitų Jungtinių Tautų nariai. Tačiau jų žodžiai tebeaidi tyruose, nes niekas nieko nedaro, kad Lietuva ir šimtas milijonų europiečių atgautų savo teises ir laisvę. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kitų pavergtųjų tautų kovos organizacijos ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimas daug kartų kreipėsi į Jungtines Tautas ir reikalavo iškelti pavergtųjų tautų laisvės bylą, pasmerkti pavergėją ir pareikalauti, kad Sovietų Sąjunga pasitrauktų iš okupuotųjų kraštų ir leistų jiems laisvai tvarkytis.

JUNGTINĖS TAUTOS NEPADEDA PAVERGIESIEMS EUROPOJE

Deja, į visus prašymus Jungtinės Tautos nė karto nereagavo, net neatsakė į įteiktus

SUVAŽIAVIMAS PUSIAUKELĖJE

TĘSINYS IŠ PASKUTINIO NUMERIO

Pirmadienis, X. 28. Suvažiavime įrengta greitojo vertimo sistema, kuria vyskupai ausinių pagalba galės sekti lotyniškai kalbantį. Atrodo, kad prie sistemos įrengimo daug prisidėjo Bostono arkivyskupas kardinolas

Cushing, kuris pirmosios sesijos metu pareiškė, kad jis atstovausiąs tylinčiąją Bažnyčią.

Antradienis, X. 29. Šiandien Suvažiavimas maža balsų dauguma nubalsavo įjung-

JUNGTINĖS TAUTOS... (iš 121 psl.)
gausius memorandumus, raštus ir telegramas. Dar blogiau su Vengrijos klausimu, kuris po 1956 m. sukilimo buvo iškeltas Jungtinėse Tautose; po kelių nereikšmingų rezoliucijų 1963 m. jis buvo galutinai palaidotas ir Raudonosios Vengrijos delegacija, JAV pritarus, pripažinta teisėta kalbėti pavergtosios vengrų tautos vardu.

Susidaro dargi savotiškas paradoksas. Iš vienos pusės, Jungtinės Tautos nieko nedaro, kad Rytų Europos Tautos atgautų savo laisvę ir nusikratytų bedieviškojo komunizmo; iš antros pusės, jau antri metai kaip veikia Jungtinių Tautų taip vadinamoji Specialioji 24 narių Komisija, kuri labai energingai ir uoliai padeda Afrikos ir Azijos tautoms, net labiausiai atsilikusioms, sukurti savas nepriklausomas valstybes. Į Tarptautinės Žmogaus Teisių Lygos kreipimąsi Sovietų kolonializmo Baltijos kraštuose reikalui. Komisija atsakė, kad į jos kompetenciją įeina tikrai užeuropiniai kraštai. Kai bus išlaisvinti visi kitų žemynų kraštai, tada, jei J. T. Saugumo Taryba paves. Komisija galėsianti patyrinėti ir kolonializmą Europoje. Tačiau, kadangi Sovietai turi Taryboje veto teisę, tokio pavidimo Komisija niekada nesusilauks.

Lietuva ir kitos pavergtosios Europos tautos tuo būdu neturi vilčių, kad šiose sąlygose jų laisvės byla būtų netolimoje ateityje Jungtinių Tautų sprendžiama. Naujosios Afrikos ir Azijos tautos, kurios dabar sudaro Jungtinių Tautų narių daugumą

(58 iš 113) taip pat neturi laiko, nei noro Europos kraštų reikalų svarstyti. Jos turi savų problemų, nes laisvės atgavimas dar nereikia valstybės sukūrimą. Joms trūksta jėgų, šviesuomenės, kapitalo ir išmonės. Europa, be to, nesinaudoja tuose kraštuose ypatingu prestižu, nei simpatijomis. Dar nemaža laiko nutekės, ligi atmosfera pasikeis.

JUNGTINIŲ TAUTŲ SILPNUMAS — NARIŲ VETO TEISĖ

Jungtinių Tautų narius, kurie sąmoningai laužo statuto nuostatus, būtų galima iš organizacijos pašalinti, jei tam pritartų Saugumo Taryba ir jei tos Tarybos nariai nesisinaudotų veto teise. Sovietai betgi ta teise pasinaudojo jau daugiau, kaip šimtą kartų ... Kas tikrai iškeliamas ne jų interesų naudai, Maskvos atstovai susabotuoja ir užvetuoja. Belieka tikrai skelbti pageidavimus be jokios vykdomosios galios. Tai paraližuoja Jungtinių Tautų veiklą, ir ši pasaulinė taikos ir teisių institucija savo pareigų neatlieka. Ji didžiųjų galybių panaudojama kaip įrankis saviems interesams apsaugoti. Tai, žinoma, nėra Jungtinių Tautų, kaip institucijos, kaltė, bet jos narių nesiškaišymas su savo išipareigojimais. Kol taip bus, pavergtosios tautos negali Jungtinėmis Tautomis pasitikėti nei sulaukti jų paramos savo kovoje už laisvę, už teises ir už pagarbos žmogui įgyvendinimą.

ti Mergelės Marijos schemą į Bažnyčios schemą (1114 — už, 1074 — prieš). Rytoj tikimasi balsuoti dėl garsiųjų keturių klausimų, kuriuos suformulavo moderatoriai. Jaučiama, kad šiandienos ir rytdienos balsavimai yra suvažiavimui nepaprastai svarbūs: daug jais rūpinamasi. Štai šįryt ant šv. Petro bazilikos laiptų ukrainiečių vyskupų grupė dalino atsišaukimą, kuriame pasirašiusieji ukrainiečiai ir indai vyskupai ragino balsuoti už atskirą schemą Mergelei Marijai.

Trečiadienis, X. 30. Seniai laukti balsavimai moderatorių pateiktais klausimais (belaukiant iš keturių jie jau išaugo į penkis). Pittsburgho vyskupas John J. Wright komentuoja, kad šis balsavimas yra sesijos centrinis taškas. Klausimai lietė vyskupų kolegiskumą ir diakonatą. Pastebėta, kad diakonų klausime atsargiai išvengtas celibato klausimas.

Ketvirtadienis, X. 31. Rytoj prasideda keturių dienų pertrauka. Moderatoriai yra susirūpinę greitai bėgančiu laiku ir lėtai žingsniuojančiomis diskusijomis. Šiandien pirminkaujantis moderatorius Miuncheno arkivyskupas kardinolas Doepfner nutraukė du kalbėtojus, kurie buvo nukrypę nuo temos. Pakeista ir procedūra: įspėjamasis skambutis suskamba, kai kalbėtojas iškalba šešias minutes (leidžiama kalbėti daugiausia dešimt minučių).

Šeštadienis, XI. 2. Paskelbta, kad principiniai nutarta pakviesti penkias moteris į pasauliečių delegaciją Bažnyčios Suvažiavime. Prieš savaitę Nazareto Melchitų arkivyskupas Georges Hakim kritikavo pasauliečiams skirtą Bažnyčios schemos skyrių; anot jo, tą skyrių perskaičius, galima susidaryti nuomonę, kad Bažnyčioje iš viso nėra moterų.

PRADEDAMA VYSKUPŲ SCHEMA

Antradienis, XI. 5. Pradedama svarstyti vyskupų schema. Kyla opozicija: Los Angeles kardinolas McIntyre priešinasi schemos siūlymui suteikti tautinėms vyskupų konferencijoms juridines teises. Jo nuomone, tai būtų radikalus Bažnyčios struktūros pakeitimas ir galėtų išsivystyti į pavojų Bažnyčios vienybei.

Šiais laikais beveik visi kraštai turi savo vyskupų konferencijas: JAV vyskupų konferencija veikia NCWC (National Catholic Welfare Conference) vardu. Suvažiavimo metu Romoje yra ypač aktyvios Vokietijos, Prancūzijos, Afrikos ir Pietų Amerikos vyskupų konferencijos.

Trečiadienis, XI. 6. Schema priimta diskusijoms. Ją sudaro penki skyriai, kurių pirmasis svarsto vyskupų ir Romos Kurijos ryšius. Antiochijos Melchitų patriarchas Maximos IV Saigh kritiškai kalbėjo apie Kuriją, susilaukdamas plojimo iš publikos, nors tai Suvažiavimo taisyklių uždrausta. Jis siūlė, kad būtų įsteigtas vyskupų organas, kuris būtų virš Kurijos ir atsakingas tik popiežiui. Taip pat šiandien kalbėjęs vysk. Rafael Gonzalez Maralejo siūlė, kad popiežiaus rinkimuose dalyvautų ne vien tik kardinolai, bet ir visi vyskupai per savo atstovus Romoje.

Ketvirtadienis, XI. 7. Suvažiavimo dalyvių tarpe reiškiasi nerimavimas. Capetown arkivyskupas Owen McCam siūlo, kad kai kurie darbotvarkės dalykai būtų palikti naujam vyskupų organui, kuris susirinktų Romoje po Suvažiavimo uždarymo.

DVIEJŲ DIDŽIŲJŲ DVIKOVA

Penktadienis, XI. 8. Žodinė dvikovoje susitinka Koelno kardinolas Joseph Frings ir

Šventosios Įstaigos sekretorius kardinolas Alfredo Ottaviani. Kardinolas Frings teigia, kad Šventosios Įstaigos metodai yra kenksmingi tikintiesiems ir skandalas už Bažnyčios esantiems. Pagal Frings, jokia Vatikano įstaiga neturi turėti teisės apkaltinti, teisėti ir pasmerkti asmenį, kuris neturi progos savęs apsiginti. Jis reikalauja aiškaus administracinių ir juridinių Romos Kurijos pareigų atskyrimo.

Kardinolo Frings kalbą vyskupai pertraukia plovimu. Tuoj pat žodį gauna pats Šventosios Įstaigos sekretorius kardinolas Alfredo Ottaviani. Jis primena, kad visus Šventosios Įstaigos nutarimus turi patvirtinti popiežius ir kad jos metodų kritika yra kartu Kristaus Vikaro kritika. (Popiežius yra Šventosios Įstaigos prefektu tokiu pat būdu, kaip ir vienuolikos kitų Kurijos Kongregacijų. Šventąją Įstaigą be kardinolo Ottaviani sudaro aštuoni kiti kardinolai ir maždaug septyniasdešimt vyskupų ir kunų).

Pirmadienis, XI. 11. Teologinė Komisija patvirtino religinės laisvės skyrių ekumeninėj schemoj (18 — už; 5 — prieš). Amerikos vyskupai ypač laukia, kad Suvažiavimas priimtų ir paskelbtų religinės laisvės deklaraciją. Minima, kad deklaracijos tekstą suredagavo JAV jėzuitas John Courtney Murray.

Girdimi gandai, kad progresyviųjų sparnas yra išrinkęs Santiago de Chile kardinolą Raul Silva Henriquez savo kalbėtoju. Tikimasi, kad kardinolas Silva kvies popiežių įgyvendinti vyskupų išreikštą norą kolegiskumui, sukuriant nuolatinį organą ryšiams su vyskupais, kuris aplenktų Romos Kuriją.

Antradienis, XI. 12. Debatuose kalbėjo trys amerikiečiai kardinolai dėl tautinių vyskupų konferencijų juridinės padėties. Kardinolas McIntyre mato juridinio charakterio konferencijoms suteikime ataką prieš Romos Kuriją. St. Louis arkivyskupas kardinolas Joseph Ritter visapusiškai remia schemos siūlymus. Chicagos arkivyskupas kardinolas Albert Gregory Meyer ima vidurio kelią.

Trečiadienis, XI. 13. Tęsiasi debatai. Kardinolas Spellman pareiškia, kad kiekvienas

vyskupas turi būti visiškai laisvas savo diocezijos valdyme.

Sklinda žinia, kad progresyvieji pakeitė savo strategiją: kardinolas Silva nekalbės Suvažiavime, bet bus kreipiamasi tiesiai į popiežių, kad jis paryškintų savo norus Kurijos reformai ir valdžios su vyskupais pasidalinimui.

Kardinolas Ottaviani interview metu pareiškia, kad vyskupai kaip kolegija negali būti apaštalų kolegijos įpėdiniai, nes tokios kolegijos iš viso juridine prasme nebuvo.

Ketvirtadienis, XI. 14. Balsuojama dėl pirmųjų dviejų komunikacijos deklaracijos, skyrių: 1832 — už pirmąjį, 92 — prieš; 1893 — už antrąjį, 103 — prieš. Deklaracija — kontraversiška: manoma, kad atidarymos durys cenzūrai.

Penktadienis, XI. 15. Popiežius Paulius VI pasitarimui susikvietė visą Suvažiavimo vadovybę: 13 Suvažiavimo pirmininkų, 4 moderatorius, visų komisijų pirmininkus. Tikslas — išspręsti debatų įtampą ir nustatyti paskutinių dviejų suvažiavimo savaitių tvarką. Prieš kelias savaites popiežius laišku Teologinei Komisijai įsakė dažniau posėdžiauti ir greičiau paruošti tekstus Suvažiavimo galutiniais balsavimams.

Vėl kalbama, kad kardinolas Silva kalbės Suvažiavime.

SENIAI LAUKTA EKUMENINĖ SCHEMA

Pirmadienis, XI. 18. Prasideda diskusijos apie ekumeninę schemą, paruoštą Sekretariato Krikščionių Vienybei Ugdyti. Schemą Suvažiavimui pristato Joseph-Marie Martin, Rouen arkivyskupas. Pirmieji kalbėtojai — Vidurio Rytų patriarchai ir kardinolas Ruffini — į schemą žvelgia pesimistiškai: deklaracija apie žydus apsunkins arabų pasaulio katalikų padėtį. Kardinolas Ritter gina schemą. Jo manymu, ypač reikalinga religinės laisvės deklaracija, kuri turėtų būti jungiama su pareiškimu, kad Bažnyčia savo misijoje yra visai nepriklausoma nuo valstybės.

Antradienis, XI. 19. Su plovimu sutikta religinės laisvės deklaracija, kurią Suvažia-

vimui pristato arkivyskupas de Smedt. Taip pat plojama deklaracijai apie krikščionių - žydų santykius, kuria pristato kardinolas Augustin Bea.

Ketvirtadienis, XI. 21. Vakar kalbėję kardinolas Meyer ir Britanijos primatas vysk. John Heenan stipriai parėmė ekumeninę schemą. Šiandien Suvažiavimas patvirtino pirmuosius tris ekumeninės schemos skyrius (1996 — už, 86 — prieš). Moderatoriai pranešė, kad balsavimai dėl ketvirtitojo (religinės laisvės) ir penktojo (santykių su žydais) skyriaus atidedami. Priimtas gimtosios kalbos naudojimas sakramentų teikime (1848 — už, 335 — prieš): čia einama toliau, negu ankstyvesniuose nutarimuose, pavyzdžiui, išrišimas irgi bus duodamas gimtąja kalba.

Penktadienis, XI. 22. Priimama liturginė konstitucija (2158 — už, 10 — prieš). Tai pirmasis šio Suvažiavimo darbo vaisius.

Antradienis, XI. 26. Priimta deklaracija komunikacijos priemonių reikalu (1598 — už, 503 — prieš). Dėl šios deklaracijos reikalingumo ir naudingumo diskusijos ėjo iki galo.

Suvažiavime vysk. Stephen A. Leven (San Antonio, Texas) jautriai kalbėjo už ekumeninę schemą ir sąžinės laisvės deklaraciją: "ieškantieji tiesaus ir vaisingo dialogo su nekatalikais nėra neloyalūs Šventajai Dvasiai. Ne mūsų žmonės praleidžia Mišias sekmadienį, atsisako sakramentų ir balsuoja už komunistų sąrašą".

Pirmadienis, XII. 2. Baigiasi Suvažiavimo darbo posėdžiai. Kardinolas Bea apgailestauja, kad dar nesvarstyti du paskutiniai ekumeninės schemos skyriai, bet "kas atidėta, dar nėra nudėta". Konservatyvieji jaučia tam tikrą pasitenkinimą, kad nesvarstyta sąžinės laisvės deklaracija, nes bijomasi, jog ji ugdytų agnosticizmą, ateizmą ir komunizmą.

Tėvas Gustave Weigel, S. J., susumuoja Suvažiavimo antrosios sesijos darbus skirtingų nuomonių įtampos fone: "Vienu metu konservatyvieji parodė, kad jie nėra pasirošę kovai. Tada jie mūsų lauką paliko kitiems, pasitraukdami į paruoštus apkausus".

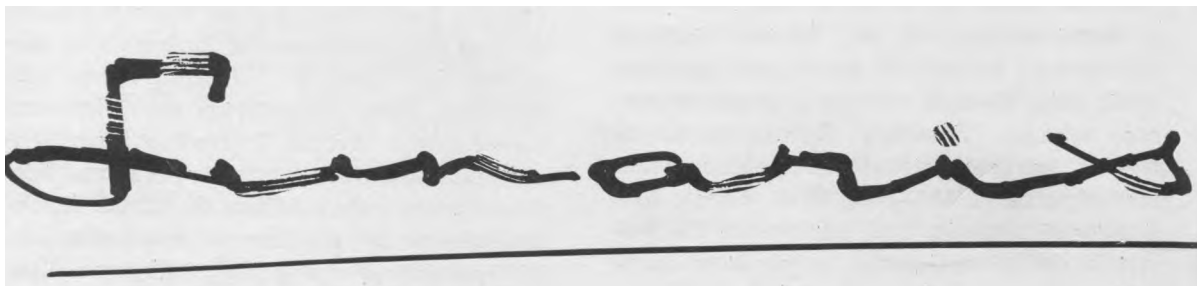
Antradienis, XII. 3. Popiežius paskelbia oficialų pranešimą, kuriuo vyskupams leidžiama naudotis teisėmis, kurioms šiuo metu reikėdavo kreiptis į Vatikaną. Šiame laiške, kuris buvo perskaitytas susirinkusiems Suvažiavimo tėvams Tridentino Suvažiavimo minėjime, duotos teisės vyskupams leisti kunigams aukoti Mišias du kartus šiokiadieniais ar net tris kartus sekmadieniais, jei vyskupijoje yra kunigų trūkumas. Vyskupas turi teisę leisti skaityti knygas, esančias Uždraustųjų Knygų Indekse; be to, skelbti Dievo žodį ir klausyti išpažinčių visame pasaulyje, nebent vietos vyskupas tam yra priešingas. Šie leidimai nelaikytini vyskupų kolegiskumo klausimo išsprendimu.

Trečiadienis, XII. 4. Iškilmingai uždaroama antroji Suvažiavimo sesija. Balsavimu priimama liturgijos konstitucija (2147 — už, 4 — prieš) bei komunikacijos deklaracija (1960 — už, 164 — prieš). Tai pirmasis iškilmingas Suvažiavimo nutarimas nuo 1870 m. liepos 18 d., kada buvo paskelbta popiežiaus neklaidingumo dogma.

Popiežius savo uždaromaj kalboj pastebi, kad "Bažnyčia norėjo augti savo sąmoningumu: žiūrėkime, kaip savo ganytojų ir mokytojų tarpe ji ėmė giliau apmąstyti savo kilmės paslaptį... Žvelgdami į Suvažiavimo darbą, matome, kad jis buvo sunkus ir pasižymėjo kalbos laisve... Yra likę kitų klausimų, kuriems reikia tolimesnių studijų ir diskusijų. Mes tikime, kad trečioji sesija sekančių metų rudenį juos pabaigs spręsti... Toks yra didelis ir painus episkopato klausimas, kuris logiška tvarka ir svarba yra pirmasis šio antrojo Vatikano Suvažiavimo rūpestis bei natūralus pirmojo Vatikano Suvažiavimo tęsinys ir papildymas."

Savo kalbą popiežius Paulius VI baigia staigmena: po Kalėdų jis ruošiasi keliauti kaip piligrimas į Šventąją Žemę. Šiame Suvažiavime Bažnyčia irgi yra kelionėje: ji grįžta prie savo šaltinio atsigaivinti ir atsinaujinti.

KAZYS BRADŪNAS

SIDABRINIAI TINKLAI

*Pabundu, kaip žemė, akiai...
Žvaigždžių sidabriniai tinklai
Nuleisti padangių gelmėn.
Ir mintys, kaip juodos žuvys,
Pabaidytos neria akiai –
Plyšta padangių tinklai.*

MĖNULYJE

*Brangių metalų briaunomis
Blyksi šviesa.
Nei rasos,
Nei žolės
Mėnulyje.
Tiesia ranką žmogus
Į tolimą, tamsią žemę,-.
Dunksi širdis
Nuskendusio
Varpo
Dūžiais...*

KĄ TU SAKYTUM ?

*Jeigu paprastas medis
Pravirkėtų ašarom,
Kurių negalėtum vadinti rasa,
Ką tu sakytum,
Jeigu paprastas medis skųstųs
Atsiskyrimo skausmu.*

PASKUTINĖ VAKARIENĖ

*Kūnas ir kraujas lengvėja,
Kaip duona ir vynos
Paskutinėj Vakarienėje...*

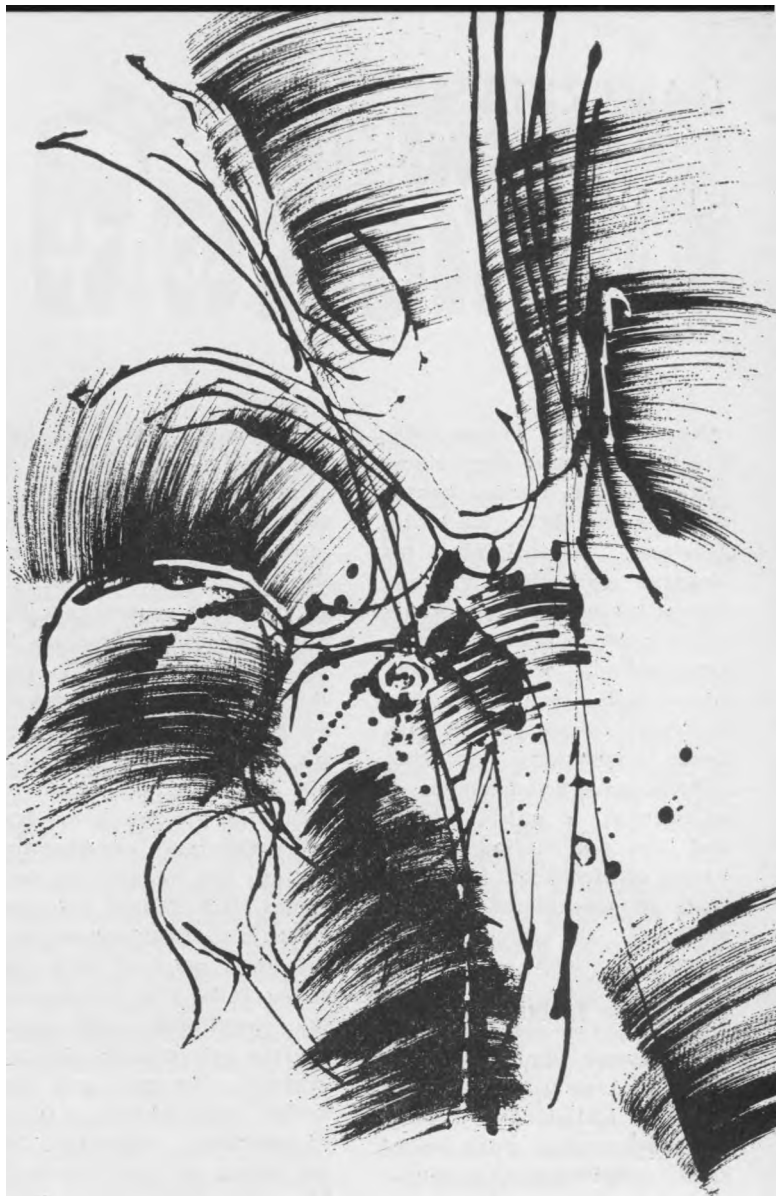
*O, Amžinoji Liepsna,
Drugelio sparnais nešanti
Dangų ir žemę,
Gražink mano kūnui ir kraujui
Sunkų, tikrąjį svorį.*

METAMORFOZE

*Žvaigždynuose nieko nėra,
Tik dvasia begaliniai gera
Neša sunkią materijos našta,
Kuri mano širdy mažta, mažta..
Pagaliau ir širdies nebėra
Tik dvasia begaliniai gera.*

UOLA

*Aš remiuos į Dievą, kaip į uolą,
Virpėdamas, be kalbos,
Ant gyvybės ir mirties ribos.
Lyg ugniniai lapai žvaigždės puola...
Kur pradžia, kur pabaiga ?
Aš remiuos į nejudinamą uolą
Krūtine nuoga.*

Iš 1963 m. "Draugo" poezijos konkursą
laimėjusio rinkinio "Sidabrinės kamanos"

Piešiniai tušu A. Kurausko

KANTRYBĖS UGDYMAS ŠEIMOJE

ALFONSAS G RAUSLYS

Norėdami, kad šeimos neiširtų ir kad sunkiai sugyvenančios poros kuo mažiau kentėtų bei vienas kitą kankintų, negalime nesusirūpinti tas blogybes gydančiais vaistais. Vienas tokių vaistų yra kantrybės ugdymas šeimoje. Kantrybę ugdant, reikia: pirma, įsisąmoninti tam tikras nekantrumo šaknis pakertančias tiesas ir išsiskiepyti kantrybės reikalingumą grindžiančius įsitikinimus; o antra, budėti, kad būtų kuo mažiau nekantrumo prasiveržimų ir daryti viską jų pasekmėms sušvelninti.

TIESOS IR ĮSITIKINIMAI..

Visi esame žmonės, taigi, riboti ir įvairių netobulumų pilni. Tai atsimindami ir artimiausio žmogaus ydas matydami, nesistebėsime, negalvosime, kad čia kažkas nepaprasto, bet ramiai jas pakelsime. Taip pat prisiminsime, kad ir mes patys, būdami žmonės, esame netobuli ir kad mūmyse yra taip pat daug to, kas mūsų artimiesiems nepatinka ir ką jie turi pakeisti. Tiesa, mes savų neigiamybių nematome, nes nuostabus yra žmogaus aklumas savo ydų atžvilgiu. Jau patys nekantrumo prasiveržimai tą mūsų aklumą patvirtina, nes, nekantraudami ir kitą puldami, mes ir be žodžių pasakome, kad esame pranašesni ir todėl turime "teisę" kitus peikti ir smerkti. Negana to, kad esame žmonės; dar esame skirtingi žmonės, t.

y. skirtingai jautrūs ir todėl skirtingai pažeidžiami. Šis skirtingumas priklauso nuo skirtingo paveldėjimo, temperamento, auklėjimo, skirtingų išgyvenimų ir net nuo skirtingų persirgtų ar sergamų ligų. Šitai žmonių skirtingumo tiesai prieštarauja ir su ja nesiškai tasai vedybinio gyvenimo dalyvis, kuris iš kitos pusės reikalauja, kad ji būtų tokia, kokios jis nori. Šitoks reikalavimas yra dažnų moterystės gyvenimo nesusipratimų šaltinis, nes žmogus, net norėdamas, tik dalinai gali pasikeisti, o visiškai pakeisti savo paveldėtą prigimtį nėra įmanoma. Todėl toks reikalavimas yra negalimas, neprotingas, dvelkia prievarta ir kitą pusę užgauna. Žmogus gali nusi-kratyti savo ydomis, o ne savo skirtingą prigimtį. Įdomu tačiau tai, kad reikalaujant kitą pusę pasikeisti, pats nemano keistis ir derintis, pasilikdamas tik sau teisę būti toks, koks jis yra. Tokie negalimi, vienai pusei statomi reikalavimai nuolat bando tos pusės kantrybę. Toksai įtempimas tepašalinamas tik tada, kai abi pusės skaitysis su tuo faktu, kad abu yra skirtingi. Negalima juk žiūrėti kad ir į sau artimą žmogų iš savo egoistinio taško. Negalima jam statyti reikalavimų, kad jis, savo asmenybę ir prigimtį paneigęs, pasidarytų tik jo sate-litu! Tuo tarpu, tasai, kuris skaitosi su žmonių skirtingumu nesistebės, jei jam artimiausias žmogus jautriai rea-

guos į tai, kas jo asmeniškai nejaudina. Jis nematuos kitos pusės savo matu ir todėl pasiliks kantrus. Jis stengsis artimą žmogų pažinti, kad išvengtų visko, kas jį erzina ir kas gali nekantrumą jame sukelti.

Pažinti vienas kitą, — tai, gal būt, viena iš pagrindinių sąlygų nekantrumui pašalinti. Tačiau, anot garsių moterystės žinovų, vedusieji nuostabiai mažai vienas kitą pažįsta. Jie perdaug galvoja ir kalbasi apie medžiaginius šeimos reikalus ir permažai giliau domisi ir kalba vienas apie kitą. Tuo tarpu, anot F. V. Gager, tarpusavio pažinimas yra taip esminis dalykas meilėje, kad hebrajų kalboje pažinimas ir meilė tuo pačiu žodžiu "jada" vadinami.

Pažinti gi kitą arba, kaip vedusiųjų žodyne sakoma "suprasti kitą", reiškia pasistengti žinoti, ką jis galvoja, kodėl jis taip elgiasi ir kodėl toks pasidarė — pasistengti suprasti kito žmogaus vidaus pasaulį. Tik jį supratęs, atsiras to gerumo, kurs psichine prasme duos kitam erdvės, kad jis galėtų laisvai judėti, kvėpuoti, kuris netalpins jį į savo nustatytus rėmus, netroškins jo savais, bet kitos pusės dvasios pasauliui svetimais įpareigojimais.

Kito, kad ir artimiausio žmogaus nesupranta tie, kurie iš jo veido, akių, gestų, žodžių tono ir ūpo pasikeitimo jo vidaus pasaulio neišskaito ir todėl net nebando prie jo derintis. Tai atbukę beraščiai, o

kiek jų daug pasaulyje! Kai tuo tarpu kiti, jautresni, ne tik iš čia suminėtu dalykų suprantą artimą žmogų, bet jie pajunta ir tai, ką jis savo išore bando paslėpti ar net klaidingai parodyti. Jie iš sakinio nujaučia kontekstą. Jie bando aiškinti dabartį praeitimi; pavyzdžiui, gal tas, kuris dabar nieku nepasitiki, buvo jau daug kartų apvilts praityje. Juk kiek yra žmonių, kurie kenčia vedybose, bet kurių išdidumas neleidžia savo kančios parodyti ir tuo būdu tartum gailestingumo maldauti. Pažinti nelengva, bet ne tai yra skaudžiausia; skaudžiausia tai, kad nedaug yra tokių, kurie tuo susirūpinę.

Nekantrumo priežastim gali virsti taip pat ir vaizduotė, kuri, įsivaizdavusi gyvenimą kitokį, negu jis yra, ir susidūrusi su tikrove, verčia tokios negerovės paliestą žmogų maištauti ir nerimauti. Čia turime galvoje tą abipusį lyčių priešvadybinę meilęje vienašališkumą, kuris sukuria neatitinkantį tikrovės, suidealizuotą, vaizduotės norimą vienas kito vaizdą; kai vėliau tokia perjauna žmonių pora, suėjusi į visai kitaip įsivaizduotą moterystę, prablaivėja, tada ji pamato, kad ir jie patys ir jų moterystės gyvenimas yra visai kitoks, kaip jiems pirma atrodė. Nenuostabu, kad tada kyla įtempimo debesis, kurie pradeda žaibuoti nekantrumo žaibais. Todėl, ugdant kantrybę šeimoje, reikia bandyti kiek galima

demaskuoti vaizduotę, kad ji netrukdytų tikrovės pažinimo ir ramiai įsijungtų į tokią gyvenimą, koks jis yra.

Kalbant apčiuopiamiau apie pirmąjį vaizduotės diktuojamą, apsigavimą, reikia pasakyti, kad čia pati prigimtis, skirdama lytis viena kitai, šitą apsigavimą įtaigoja. Berniukas ir mergaitė brėsdami svaioja ir pamažu susidaro vienas apie kitą vaizdą, susikuria abipusį norimo gyvenimo bendrininko suidealintą sąvoką. Įsimylėję pirmąją meilę, jie ieško vienas kitame to susikurto vaizdo bruožų ir, bent vieną suradę, meilės apsvaigime mano, kad jie jau pilnai atitinka savo idealaus partnerio sąvokai. Nepažindami gyvenimo, jie negali pažinti to apsigavimo, kuriame yra; t. y. negali suprasti, kad, mylėdami vienas kitą, jie myli savo susidarytą vienas apie kitą vaizdą, taigi tikrumoje myli save. Moterystėje susidurdami kasdieniame gyvenime, jie pamato, kad jų sudarytas vienas apie kitą vaizdas nėra tikrovė. Nusivylimai vienas kitu virsta priekaištais ir nekantrumu.

Antrasis vaizduotės diktuojamas apsigavimas, kuris realiam gyvenime virsta nekantrumo šaltiniu, yra moterystės prasmės ir uždavinių klaidingas supratimas. Nekartą jauni, nepatyrę žmonės žiūri į moterystę tik kaip į malonumų nenutraukiamą grandinę, pamiršdami, kad gyvenime niekas veltui neduodama, kad

malonumai apmokami įvairiais nusigalėjimais ir kad besakingumas gali net priartinti prie pasibiaurėjimo ribų. Reikia čia dar pridėti, kad iš viso nėra gyvenime tokių padėčių, kurias vien tik malonumai lydėtų. "Moterystė — tai nėra malonumas, o tik moralinis uždavinys" (Mr. Frisch). Kiti gi bando moterystę grįsti abipuse susituokusiųjų valia ir kantrybe, o ne meile. Pavyzdžiui, P. Buck yra pareiškusi, kad "meilė ir moterystė gali būti tas pats" t. y. gali sutapti, bet tai nėra taisyklė, o tik išimtis. "Ne meilėje moterystės esmė, bet valios sutikime", tvirtina P. Claudel. Tačiau norėtusi Čia pridėti, kad be meilės ugdymo, moterystės dienos virstų dienomis be saulės. Nežiūrint tad visų galimų šiuo klausimu samprotavimų, reikia nenuilstamai ir viltingai meilę šeimoje gaivinti.

Visas vaizduotės įtaigas reikia demaskuoti, išsklaidyti, nes demaskuoti, tai bent dalinai pavojų nugalėti. Jas, tiesa, išsklaido gyvenimas, bet tai įvyksta per vėlavimą. Šiuos ir panašius apsigavimus tegalėtų dar laiku bandyti sklaidyti įvairūs ruošiami kursai ir paskaitos vedybiniam gyvenimui paruošti. Tragiška tik tai, kad niekas nesiduoda pamokomas, kol pats nenudega. Vedybiniam gyvenime, kai pats gyvenimas apsigavimus išblaško, nelieka nieko kito, kaip su tikrove skaitytis, t. y., savo sentimentus nugalint, ją ramiai priimti.

**KANTRUS ŽMOGUS yra geresnis už drąsų; ir sieloj
susivaldantis už tą, kuris užkariauja miestus.**

Patarlės, XVI, 32

Negalime pamiršti ir tos tiesos, kad nekantrių poelgių ar žodžių dauguma dažniausiai nekyla iš žmogaus dvasios gelmių, bet yra vien tik paviršutiniškas reagavimas, momentinis nervų pasireiškimas. Tai rodo ir tas faktas, kad tuoj po nekantrumo pareiškimo daugelis graužiasi ir gailisi; o dėl to, kas labiau kyla iš dvasios gelmių, ne taip greit gailimasi. Toji tiesa žadina abipusio atleidimo jausmą abipusių nekantrumų akivaizdoje. Čia suminėtos gyvenimiškos tiesos, gerai išimastytos, įsijaustos, išgyventos ir virtusios įsitikinimais, turėtų pasidaryti tuo užnugariu, kuris kasdieniam gyvenime padeda kantrybę išlaikyti.

**BUDĖTI,... DERINTIS,...
TAKINTIS ...**

Norint nekantrumą apvaldyti, reikia budėti. Budėti, tai reiškia nuolat savęs klausti, kaip tas ar kitas mano pasielgimas, žodis veiks į kitą pusę — gal ją erzins ir tuo būdu nekantrumą iššauks. Budėti, tai iš savo pusės numatyti ir šalinti tas visas galimybes ir netikėtumus, kurie galėtų nekantrumą kitoje pusėje sukelti. Taip pavyzdžiui, jei kas mus netikėtai ir pagrįstai sutrukdė numatytu laiku parvykti namo, kodėl nebūtų galima tokiu atveju tuojau kitai pusei telefonu apie tai pranešti, kad ji neturėtų pagrindo nekantrauti, ką nors įsi—

vaizduoti spėlioti ir kankintis?!

Budėti taip pat reiškia nuolat vienas prie kito derintis, to susiderinimo konkrečias galimybes ir aplinkybes abiem aptarti, kad būtų galima vienas kito skaudinimo išvengti. Kiekvienas staigus nekantrumo prasiveržimas, tai aštrus garsas šeimos melodijoje. Kantrus gi pasireiškimas, tai tasai lėtas muzikos instrumento stygų tempimas, kuris stygas vienas su kitomis suderina, garsų darnumui išgauti. Derinimasis — tai abipusis dalijimasis džiaugsmiais, ta pačia džiaugsmo duona maitinantis; tai dalijimasis ir skausmais, bent jų dalį kitai pusei atimant ir tuo jai palengvinant. Bet, tai ypač šaukimasis kitos pusės, kai kuris džiaugsmas išgyvenamas, kad ji tame džiaugsmo dalyvautų. “Ne, ne, tai pergražu, tai pergražu — man skaudu tai matyti be tavęs!” (R. Rolland, “Jean Christoff”) — taip sakė vienas tai, kurią jis mylėjo. Jis gerai suprato, kad viskas, kas vyksta drauge, tas ugdo dviejų bendruomenę, tas kiekvieną jų veda iš vienatvės ir atskirimo ir jų sugyvenimą cementuoja. Štai kodėl nėra tokios poros, kuriai nuolatinio derinimosi nereikėtų; todėl apsigaudinėtu tas, kuris, pakenčiamą moterystės ryšį nutraukdamas, galvotų, kad suėjęs į kitą, jis bus laisvas nuo derinimosi pastangų. Derinimasis yra pats sėkmingiausias būdas užbėgti nekantrumui už

akių. Jei kas jaučiasi tiek nepriklausomas, kad nenori ir neįstengia derintis prie kito, tas netinka meilės bendruomenei — šeimai.

Kaip elgtis, kai nekantrumas jau gresia prasiveržti? Tada reikia nusigalėti ir dvi-tris minutes patylėti; tik po to, ypatingai apvaldytu, ramiu, lėtu ir tyliu balsu pralkbėti, išsiaiškinti. Aštresnio nekantrumo atveju būtų dar geriau nežymiai, nedemonstratyviai išeiti, gal gaivinančiu, grynesnių oru giliau pakvėpuoti ir, tik nusiraminus, grįžti į kambarį. Pabrėžiu: tai reikia padaryti nedemonstratyviai, neužtrenkiant garsiai durų, nes tai būtų nekantrumo papildymas nauju nekantrumu, kuris priešingos pusės sukeltam nekantrumui virstų alyva, pilama į ugnį. Čia dar reikia pastebėti, kad jei nekantrumas ir jo priežastis yra labai lengvo pobūdžio, tada reikia to nekantrumo jokių būdu neparodyti ir net jį paslėpti po šypsnių priedanga. Taip pasielgti lenkia toji gal ir neįprasta tiesa, kad net pyktis ir praeinanti neapykanta mylimam asmeniui kartais gali būti atvirkščioji i meilės pusę ir tam tikra prasme josios tąsa, nes negalima tokių jausmų justti tam, kuris mums nerūpi.

Jei nekantrumas dažnai virsta sunkiu susibarimu, tai verčia mus giliau tuo klausimu susimąstyti. Juk tokių susibarimų pasekmėje nekarta iškyla eilė neigiamų praeities

GYVENIMAS yra trumpas, ir niekada neturime per daug laiko pradžiuginti širdis drauge su mumis tamsiu keliu beeinančiuju.
Amiel

bendro gyvenimo prisimini-
mų, širdies apkartimo lydimų,
prasideda abipusiai priekaiš-
tavimai, užgaudinėjimai. To
viso pykčio sukuryje žmogus
pasirodo šeimoje toks, koks
dar nebuvo. Gilus sukrečian-
tis išpūdis išminga į mažiau
nusikaltusios ar visai nekal-
tos priešingos pusės sielos
dugną... prasideda buvusios
meilės rūgimas; ilgainiui, to-
kioms scenoms kartojančias,
meilė virsta neapykanta ir
dar vakarykščiai artimi "pasi-
junta toli vienas nuo kito, at-
skirti tarp jų gulinčio, jų pa-
čių rankomis nužudyto jų
meilės lavono" (Plerre La
Mure).

Kadangi visai teisingai sa-
koma, kad, norint kurį nors
žmogų pažinti, reikia bent sy-
kį su juo susibarti, nes tik ta-
da paaiškės, kas jis yra, tai
didelių, dažnų susibarimų
toms poroms, kurios dar nori
bendrą gyvenimą tęsti, reikia
labai bijoti. Taip, reikia tokių
audrų bijoti, nes vienas piktas
žodis gali išmigtį ižiestojo sie-
lon visam gyvenimui ir viena
pasikeitusio veido biauži iš-
raiška gali persekioti ižleistąją
pusę jos visą gyvenimą. Po to-
kio susibarimo gali žūti vis-
kas, kas prieš tai buvo gražes-
nio jų tarpe, ir joks susitai-
kymas jau neįstengs to pilnai
atitaisyti. "Kaip lengvai gali
kiekvieno žmogaus rankos pa-
lietimas virsti mirtina žaizda"
(P. Lippert). Kaip dažnai vie-
nas neatsargus nuo liežuvio
nulašėjęs žodis gali virsti gy-
vatės nuodu! Ir jei dar tokių

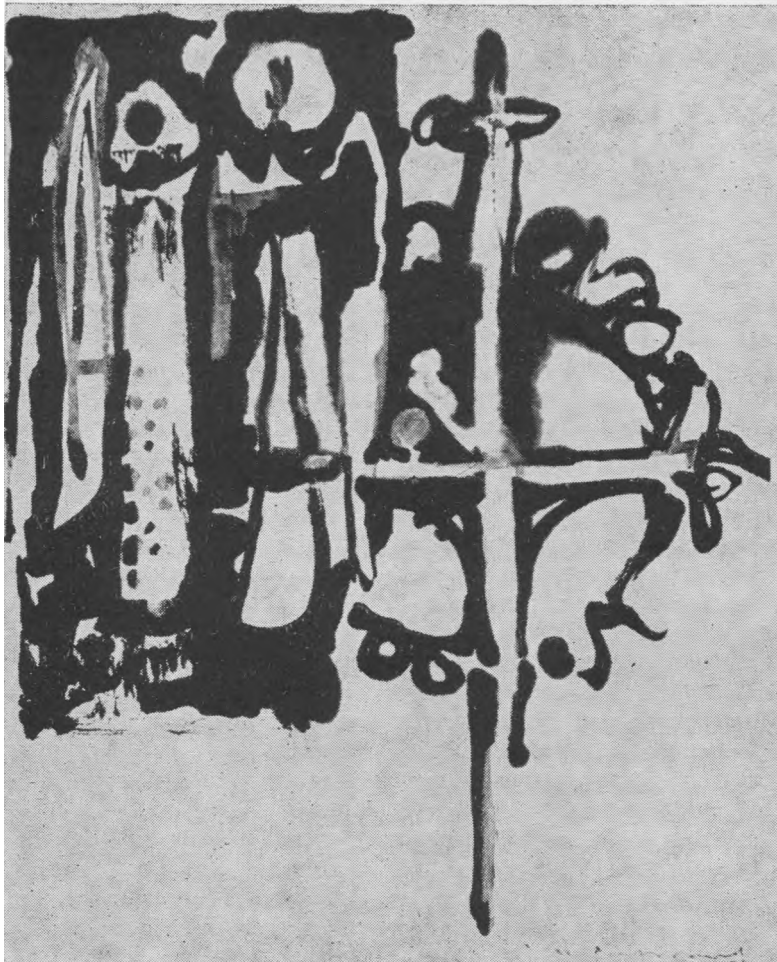
susibarimų metu vyras fiziš-
kai užgauna žmoną, tai, anot
H. Balzako, lygu jo paties sa-
vižudybei. Todėl visada reikia
atsiminti, kad būna tokių mo-
mentų dviejų žmonių sugyve-
nime, kai jų nekantrumas ar
kantrybė apsprendžia jų toli-
mesnio gyvenimo likimą. Čia
prisimintinas ir tas japonų po-
sakis, kad "iš priešų laimi per-
galę tas, kuris įstengia ketvir-
tį valandos pakesti ilgiau".

Nežiūrint to, kokio laips-
nio nekantrumu susituokusieji
vienas kitą užgautų, yra labai
svarbu, ypač tai pusei, kuri
jaučiasi kaltesnė, kuo grei-
čiausiai ištiesti ranką susitai-
kymui. Tas susitaikymas —
tai išsiaiškinimas, išlyginimas,
širdžių pusiausvyros atstaty-
mas. Tą visą reikia kuo grei-
čiausiai padaryti, nes kiekvie-
nas nesusipratimas, meilės
bendruomenėje geruoju nepa-
šalintas, ugdo ir gilina vienas
kitam svetimumą. Ypač čia
įsidėmėtini apaštalo žodžiai:
"Tegul saulė nenusileidžia ant
jūsų rūstybės" (Efez. 4, 26).
Čia kiekvienas delsimas — tai
kirtimas šakos ant kurios sė-
dima.

Nors šiame straipsnyje buvo
liečiami vyro ir žmonos nesu-
sipratimų klausimai, tačiau
reikia keliais žodžiais paliesti
tėvų ir vaikų santykius. Jei
jau apskritai nekantrumu
žmogus žemina save artimo
akivaizdoje, tai tuo labiau ne-
kantrumu nustoja autoriteto
tėvai, kai nesusivaldo savo
tarpe vaikų akivaizdoje ar pa-
sirodo nekantrūs vaikų atžvil-

giu. Tuo nesakome, kad nerei-
kia į vaikų neigiamybės rea-
guoti, bet tik norime pabrėžti,
kad tas reagavimas, nors ir
tvirtas, turi pasilikti ramus ir
kantrus. Nekantrus reagavi-
mas būtų bandymas piktą nu-
galėti piktu, ugnį — ugnies
kurstymu, kas yra neįmano-
ma. Vaikai turi pajusti, kad
tėvai "pyksta" nepykdami,
kad jie reaguoja, išpėja ir
baudžia ne savo asmeninio su-
sierzino vedini, bet vaikų
pažeistos teisybės ir dorybės
vardan. Kaip gaisras gesina-
mas vandeniui, taip pyktis —
gėriui.

Baigiant norėtusi didesnei
kantrybei įpareigoti vyrus.
Moterys, bendrai imant, yra
kantresnės, nes pačios gamtos
kančiai ugdomos, o tačiau at-
rodo, kad jos turėtų didesnio
pagrindo būti nekantresnės už
vyrus. Tasai pagrindas — tai
faktas, kad moterys sudeda
didesnes aukas ant meilės al-
toriaus, sunkesnes meilės pa-
sekmes pakelia ir, bendrai
imant, daugiau negu vyras ri-
zikuoja meilėje. Įsidėmėtini
čia latvės rašytojos tremtyje
Zentos Maurinos žodžiai: "Mo-
terys meilėje deda viską ant
kortos: savo garbę, savo gerą
vardą, savo sveikatą. Mes visai
nežinome, kaip didelis yra
moterų skaičius, kurios per vy-
rus ligonėmis, ypač dvasios li-
gonėmis, pasidaro ir žūna. Vy-
ras suardo moters gyvenimą ir
net to nežino, po to duoda jai
dovaną ir tai vadina meile...
Kas giliau pažvelgia į moterų
veidus, tas išsigąsta nuo to

A. Kurauskas

ŠKICAS, tušas

viso dvasios vargo, kuris ten matomas". Nors čia rašytoja pirmoje vietoje galvoja apie netekėjusias moteris, tačiau tos kančios turi ir visos tekėjusios moterys. Štai kodėl vyras įsimastydamas į moters gyvenimą bus tikrai vyriškas, stiprus, o tai reiškia kantrus.

Čia dar reiktų palyginti vyrą ir moterį egoizmo — savimeilės atžvilgiu. Vyrui yra daugiau pavojaus virsti egoistu kaip moteriai, nes motiniškumo stiprus instinktas yra altruistinis, save pamirštantis ir į kitą nukreiptas jausmas.

Egoizmas viename iššaukia pagrįstai nekantrumą kitame, nes žmogus per daug mylėdamas save ir tik save tematydamas, net ir artimiausių žmonių padėčiai apanka. Vienas didžiųjų žmogaus prigimties tyrinėtojų įspėja, kad "nėra kitos aistros, kur savimeilė taip galingai viešpatautų, kaip meilė; ten visada esame labiau linkę aukoti ramybę to, kurį mylime, kaip prarasti savo" (La Rochefoucauld). Todėl vyras, mylėdamas žmoną ir atsižvelgdamas į jos įvairius kūno ir dvasios stovius, bus kantrus. Jis atsimins, kad

moteris nėra vien kūnas, bet ir žmogus, kuris turi dvasią ir širdį. Nėra tarnaitė, bet gyvenimo draugė!

Jūros ypatybių pažinimas rodo, kad didžiausios audros neįstengia sudrumsti didžiųjų gelmių ramybės. Dažniems nekantrumams, nekartą dėl juokingų smulkmenų, pasiduoda paviršutiniški, negilūs žmonės. Tie, kurie gyvena didžiomis mintimis, kurie tikrai yra dideli žmonės, labai retai kada pusiausvyros ir ramybės nustoja.

“MYTE, PAGIRDĖK!”

GINTARĖ IVAŠKIENĖ

Prieš keletą dienų buvo pavakarė — tokia, kaip ir daugelis kitų. Už pusvalandžio turėjo grįžti vyras iš tarnybos. Ant visų keturių pečiaus rinkių kunkuliavo puodai ir puodeliai, orkaitėje čirškėjo žuvis.

Staiga pro duris, drauge su šalto oro gūsiu, įsiveržė virtuvės sūnus. Visi jo du su puse metų tryško pro raudonus veidukus, varvančią nosytę ir be galo nešvarias rankutes.

O pro bešvepluojantį liežuvėlį vertėsi:

— Myte, pagirdėk, pagirdėk! — Žemi-sunka bum pipi auto. Amtkinėliai kito, kito...

Sriuba bėga, bėga iš puodo...

— Negaliu dabar klausyti, vaikeli. Matai — puodai smarkiai verda. Turiu maišyt ir kopūstą pjaustyti.

— Myte, žemi — sunka bum — traukė už suknelės išsikišęs.

Ir vėl ta pati istorija! Ir pasirenka gi mano sūnus laiką, galvoju nepatenkinta.

Niekaip negalėjau suprasti, ką sūnus taip desperatiškai bando išaiškinti. Panašių šaradų jau buvau daug girdėjusi, tačiau kiekvieną reikėdavo atskirai išsifruoti. O tą vakarą neturėjau laiko.

— Myte, ateik, parodyk! — traukė mane laukan.

— Pirmiausia, Tomuk, nušluostysim nosytę. Ir kodėl pirštinytes nusiėmei?

— Myte, parodyk!

— Vaikeli, reikia sakyti “pažiūrėk”.

— Žemi-sunka bum pipi...

Nieko neliko, kaip tik išsekti sūnų laukan. Ten, ant takelio, šonu gulėjo geltonas sunkvežimiukas, į jį įstrigus raudona gaisrinė mašinukė, ir krūva pabirusių akmenėlių...

— Žemi-sunka bum pipi auto, Amtkinėliai kito, kito...

— Nelaimė, vaikeli! — vaidinu nusigandusią. — Susidūrė automobiliukai! Sukrauk akmenėlius sunkvežimin ir dar truputį pažaisk.

Žuvis buvo prisvilus, pusė sriubos išbėgus...

Turiu prisipažinti — pyklėjau stiprokai. Viskas per tuos vaiko švebeldžiojimus! Būtų kaip reikiant pasakęs, žuvis nebūtų prisvilus.

Ir tada prisiminiau vienos senyvos amerikietės žodžius. Ji buvo užauginusi du daktarus, vieną kunigą ir vieną advokatą. Užklausta, ką galėtų patarti jaunoms motinoms, teatsakė:

— Klausykit atydžiai, ką jums vaikai bando pasakyti.

Ir mes, jaunos mamos, tada nusivylėm. Tikėjomės, kad ką nors komplikuočiau patars, pamokys. Gi dabar, tik — išklausyti savo vaikų. Tai, taip paprasta!

Neužilgo įsitikinau, kad tai visai nelengvas uždavinys.

Reikalinga tikrai daug kantrybės ir atydumo.

Nuo mažulio švebeldžiojimų iki gimnazistiško leksikono — Mamytės ausis turi būti prieinama.

Kartais gana sunku parodyti nuoširdų susidomėjimą nuobodžiu vaiko tų pačių dalykų kartojimu. Gi Mama negali visą dieną vaikų klausytis — yra kitų pareigų.

Ne visą laiką. Tada, kai vaikas nori nuoširdžiai pasipaskoti.

Sriubai nepakenks, jei ugnį truputį sumažinsim ir prisėsime su dukrele šnektelėti. Gal ji nori išsakyti kokią savo baimę, rūpestį ar nepasisekimą?

Jei Mamytė vis neturės laiko, ji dalinsis visu tuo su savo draugėmis. Ilgainiui, Mamytė praras kontaktą su savo dukters dvasios pasauliu, ir norėdama pamokyti ar patarti — šaus pro šalį. Tur būt, nėra nieko skaudesnio tėvams, kaip pajutimas, kad staiga savo vaiko visai nepažįsta. Nebežino, ką jis galvoja, jaučia, kuo domisi ir su kuo draugauja.

Gėrimės šeimomis, kurių vaikai šalia plataus draugų rato pasinaudoja ir nuoširdžiais, suprantančiais tėvų patarimais. Tokioj šeimoj duktė, grįžus iš šokių, entuziastingai dalinsis išpūdžiais su Mama. Sūnus, parkeliavęs iš jaunimo iškylos, nepaleis Tėčio, kol nepabers visų savo nuotykių. Nei Mamai, nei Tėčiui nereikia prašyti ar reikalauti dienos apyskaitos iš savo vaikų ar paauglių.

Ne jėga tėvai išsikovoja tas teises į savo vaikų pasaulį. Ne amžiniais neprašytais ir nuo situacijos atitrūkusiais patarinėjimais...

Tas teises į vaiko pasitikėjimą įgauna jie tada, kai pirmąsyk kantriai ir nuoširdžiai išklausio:

— Myte pagirdėk...

— Myte, paklausyk,... — ir sužinosi apie savo vaikų draugus: ką jie žaidžia, kaip elgiasi.

— Tėveli, atydžiai paklausyk,... — ir pamatysi, kokių gabumų tavo sūnus turi, kuo jis domisi.

— Mamyte, išklausyk,... — ir nujausi, prie kurio bernelio tavo dukters širdis linksta.

— Tėveli, turėk kantrybės, — ir sūnus ne be pasitarimo su tavim pasirinks profesiją savo gyvenimui.

LIETUVIŠKOS ŠEIMOS PASKIRTIS

DR. JUSTINAS PIKŪNAS

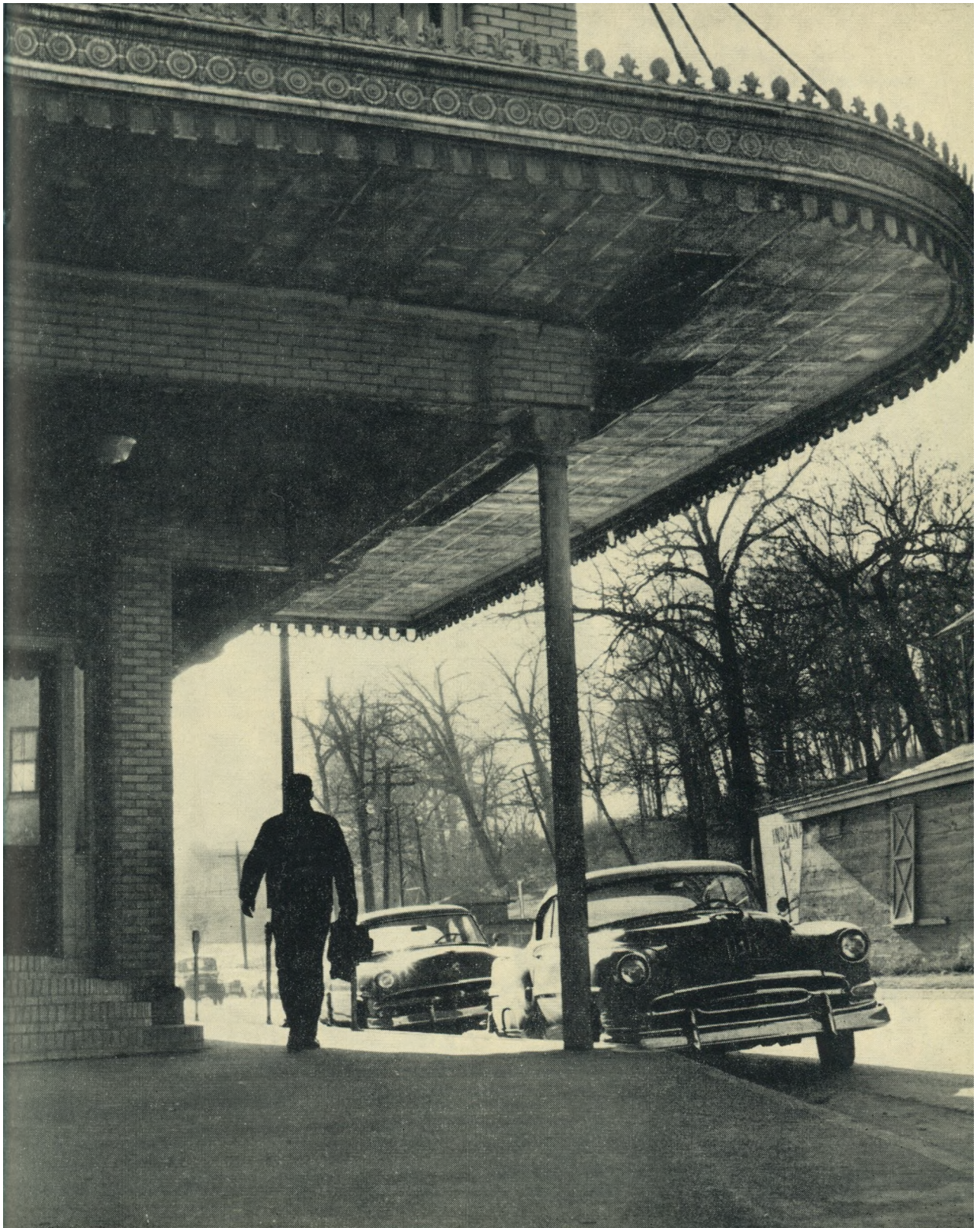
Tautiniai tapatinga šeima yra universalus žmonių gyvenimo, santykiavimo ir auklėjimo būdas. Tokia šeima yra kertinis socialinės tvarkos, kultūrinių, moralinių ir religinių vertybių ugdymosi laidas; tai identiteto, asmenybės ir charakterio bruožų formavimosi pagrindas. Krikščionybė ir tautų individualumas nustatė šeimos paskirtį mūsų laikams, o migracija ir industrializacijos, urbanizacijos bei suburbanizacijos plėtotė daugiopai pakeitė jos padėtį ir padidino jos uždavinius.

Plačiai apžvelgiant šių dienų šeimas, reikia pažymėti, kad, nežiūrint migracijos ir žmonių blaškymosi, nėra susidariusio **kosmopolitinio** šeimos tipo, o randasi tik paskirų tautybių šeimos. Be abejo, randame ir tautines išraiškas praradusių bei jas pakeitusių šeimų, tačiau šiosios tesudaro išimtį. Esama pagrindo hipotezei, kad betautės šeimos neišsilaiko, kad jos yra pasmerktos individualiai ar genotipinei pražūčiai. Kas savo esmėje nėra nei natūralu, nei kultūringa, tas neįgyja pastovumo. Tautinę sąmonę praradusios šeimos neturi prasmingos paskirties.

DARBO IR UGDYMO VIENETAS

Už tėvynės ribų lietuviškosios šeimos paskirtis susitelkia tautinio ugdymo uždaviniuose. Šie sunkūs uždaviniai tėra galimi, tik šeimai tampant tikslingu darbo vienetu. Didmiesčių gyvenimo komplikotumas duoda daug progos nesusipratimams ir šeimos konfliktams, ypač darbo pasidalinimo ir ekonominio vystymosi srityse. Pvz. darbo pasiskirstymas negali būti tikslus, kai vyras ir žmona paskęsta užsiėmimuose už šeimos ribų. Tokie atveju auklėjimosi ir socialinio santykiavimo sritys yra savaime apleidžiamos vien dėl susidarančios laiko stokos. Vaikų auklėjime motina nėra lengvai pakeičiama, nes auklėjimas yra vientisas procesas — iškarpos čia žalingos. Išleidama už darbo balansavimo ribos ir apleisdama tiesioginį ir vientisą vaikų auklėjimą, šeima nenoromis tampa save žlugdančia šeima. Neretai koncentruojamasi ekonominėje srityje, o apleidžiama daug esmingesnės save auklėjančios sritys. Gal manoma, kad statųsą keliančios priemonės, kaip turto telkimas ar diplo-

Dr. Justinas Pikūnas, 1949 m. įgijęs psichologijos doktoratą Miuncheno universitete, 1949-1950 m. daręs tyrinėjimus Paryžiuje, nuo 1951 m. dėsto psichologiją Detroito universitete. Yra parašęs "The Graphoscopic Scale", "Fundamental Child Psychology", "Developmental Psychology of Human Development" ir kt.

İ d a r b q

Sugrižus

mas, yra visa kita atsverian-
Čios priemonės ar net tikslas.
Kartais, vaikams augant, mo-
tina metasi į darbą, jaunesnie-
siems dar nepasiekus mokyk-
linio amžiaus. Auklėjimas na-
muose paliekamas pripuola-
mumui ar senai močiutei.

Koncentruojantis darbo sri-
tyje, lengvai pajuntami silp-
numai ir trūkumai kitose gy-
venimo srityse. Savo nepasi-
sekimuose tiek vyras, tiek ir
žmona dažnai su pagrindu
mato kito apsilėidimą bei kal-
tę. Sakysim, kad vyras grįžta
pavargęs iš darbo; namai ne-
tvarkoj ir vakarienė ne ant
stalo... Pakilusį pyktį jis išlie-
ja ant žmonos, ši, be didelės
priežasties užgauta, atranda
vaikų kaltes ir lieja savo tul-
žį ant jų. Vaikai savo ruožtu
ant mažesnių, gal ir ant kai-
mynų. Kai panašūs įvykiai
kartojasi, vaikų elgsena blo-
gėja ir tampa iššaukianti tiek
namuose, tiek ir kitur. Jie
lengvai veda darbo privargin-
tus tėvus iš kantrybės ir šeimos
santykių dezintegracija užsi-
mezga. Bandymai vaikus
bausti ir jiems diktuoti lieka
be didelės sėkmės. Laikui bė-
gant, iškilę konfliktai aštrėja
— visi pradeda nukęsti ir šei-
mos merdėjimas prasideda.
Tokioj būklėj savęs pateisini-
mas pasidaro būtina egzisten-
cijos priemonė, nes pikti
žvilgsniai ir žodžiai dažnėja ir
vis daugiau įskaudina. Drau-
gų, giminių ir kaimynų paguo-
dos žodžiai išblęsta, nes juk
dėl tos pačios laiko stokos
tarpasmeniniai ryšiai išretėjo.
Tokia šeima pasmerkia save
sunkiam ir regresiją žadinan-
čiam vegetavimui, o kartais
ir išsiskyrimui. Belieka kal-
tinti kitus, paskui save ir ga-
lop patį likimą.

SAVE UGDANTI ŠEIMA

Kitaip santykiavimas vysto-
si šeimose, kur tėvai supranta

šeimos ugdymosi paskirties
svarbumą, kur vaikų ugdymas
apima visas esmines gyvenimo
sritis, kur atrandama laiko or-
ganizacijoms ir bendruome-
nei. Čia nėra apleistų ar ki-
tiems paliktų sričių. Tėvai su-
pranta, kad **namai** yra geriau-
sia mokykla tiek vaikams,
tiek jiems patiems. Savo esme
tik tėvas ir motina yra tikri
vaiko mokytojai, visi kiti tėra
jų pakaitalai. Kiti mokytojai
apima tik specifinių sričių
dėstymą, o tėvai apima ir in-
tegruoja jas visas.

Tėvai duoda pagrindus tau-
tiniam pradui, socialiai teigia-
moms emocijoms, gyvenimui
reikalingų charakterio bruožų
pasisavinimui. Tik per moti-
nos pasiaukojantį auklėjimą,
su jos jautria atrama savo
sunkumuose ir klausimuose,
vaikai tampa vis daugiau ge-
ram auklėjimui pasiduoda in-
dividai. Niekas negali atstoti
motiniškos rankos, širdies ir
žodžio priešmokyklinių vaikų
auklėjime. Motina yra abso-
liuti būtinybė vaiko nurami-
nimui, pamokymui, padrašini-
mui. Tik jos padedamas, tėvas
gali įdiegti vaikui sveiką pa-
sitikėjimą savimi.

Reikia pabrėžti, kad beveik
viskas įgyjama mokymusi, nes
žmogaus prigimtis nėra nei
specializuota, nei instinkto ve-
dama. Iki penkių ar šešių me-
tų visose srityse vaiko moky-
masis vyksta kone išimtinai
šeimoje. Tėvas ir motina yra
pirminiai vyro ir moters mo-
deliai ne tik keturių metų
dukrai ar šešių metų sūnui,
bet ir per ištisą vaikystės lai-
kotarpį. Vaikas seka tėvus ir
išugdo jų rodomus jausmus ir
bruožus. Jis tiki, ką tėvai sa-
ko esant gera, ir lenkia galvą
ir kelius prieš tą patį Dievą,
kurį jo tėvai garbina. Tačiau
yra viena pagrindinė sąlyga —
teigiamas jausmo kontaktas
(rapport emotional). Tėvai tu-

ri parodyti, kad jie myli savo
vaikus ir yra jais pilnai paten-
kinti. Teigiamiems jausmams
vyraujant, tėvų ir vaikų san-
tykiai įstatomi į tinkamas vė-
žes. Tuomet tėvas ir motina
tampa jiems patraukliais pa-
vyzdžiais. Be teigiamo jausmo
bendrums net ir mažas vaikas
atstumia tėvų įtaką ir mintį,
o kiek vėliau ir jų elgseną.
Jausminio ryšio trūkumas
verčia vaiką ieškoti tėvų pa-
kaitalo.

Tėvų jausmo ir kalbos trū-
kumas yra vaikui nepakeliami
dalykai. Pavyzdžiai gal padės
šią svarbą išryškinti. 1284 me-
tų oficialioj kronikoj pranciš-
konas Salimbene aprašo toki
imperatoriaus Fridricho II
įsakymą. Jo parėdymu buvo
surinkta grupelė kūdikių ir
slaugėms buvo griežtai įsaky-
ta juos gerai prižiūrėti ir mai-
tinti, bet jokių būdu su jais
nekalbėti. Mat, imperatorius
norėjo patirti, kuria kalba tie
vaikai pradės kalbėti — heb-
rajų, graikų, arabų, lotynų ar
savo tėvų. Deja, jis nesulaukė
atsakymo — vaikai negalėjo
išaugti be kalbos ir be šypse-
nos. Pradedant Rene Spitz
1946 m. studija, jau surinkta
gan daug davinų, rodančių,
kad slaugymo, matinimo ir
medicinos priežiūros vaiko
vystymuisi nepakanka, kad
nesant gyvo ir dažno motiniš-
ko kontakto, vaikai regresuo-
ja ir miršta be mediciniškai
pakankamų priežasčių. 1943-5
m. Londono bombardavimo
metu dalis vaikų buvo išvežta
į provinciją be motinų. Karui
pasibaigus, psichiatrinio tyri-
nėjimo ir psichologinio testa-
vimo daviniai parodė gausius
psichinius ir emocinius sutri-
kimus išvežtųjų grupėse, kai
tuo tarpu Londone paliktieji
vaikai, nežiūrint baimingų ka-
ro įvykių, kone ištisai liko
normalūs.

(žr. sek. psl.)

Šeimos paskirtis (iš 137 psl.)

SAVE IR LIETUVYBĘ UGDANT

Save ugdanti šeima yra vaikui inkubatorius, bet tarsi be sienų: jis neužgniaužia vaiko iniciatyvos ir nesuvaržo jo laisvės. Motina ir tėvas yra vaikams uždavinių teikėjai. Jie sukuria mokymuisi palankią namų aplinką. „Aš sakau, taip daryk!“ jiems nereikalingas, nes vaikai yra savaimė linkę į veiksmą ir aktyvumą. Save ugdančioj šeimoj kiekvienas vaikas tampa vis nauja ugdymo galimybė. Iš save lavinančių tėvų vaikas išmoksta save lavinančios veiklos dėsnių, nes tėvo ar motinos veiksmas yra jam tiesiogiai suprantamas. Efektingai savo kalbą naudodami tėvai lengvai įdiegia, ką jie jaučia ir išgyvena. Todėl vaikas išreiškia tėvų tautybę, kalbėdamas jų kalba ir brėsdamas jų bruožų ir papročių spektro ribose. O kalba, dr. Juozo Girniaus žodžiais, „yra ir pagrindinis kilmės liudijimas, ir tautinio apsisprendimo išpažinimas“. Pusiau sąmoningas vaiko troškimas būti tuo, kuo yra jo tėvas ar motina, pasiekia charakterio struktūrą nustatančios galios pirm, negu nelietuviškos aplinkos ir mokyklos itakos įgauna didelės svarbos. Normalią darbo naštą dalindamiesi, tėvai nepavargsta, nes, save ugdant, lengviau ir kitus ugdyti. Darnaus jausmu ir protu pagrįsto šeimos židinio sukūrimas ir visapusiškas vaiko auklėjimas, pabrėžiant tautinį ir religinį momentą, rodo savo lietuvišką paskirtį svetur supratusias šeimas. Tikro asmeninio vertingumo pajutimas yra artimai susijęs su tautinėmis ir religinėmis vertybėmis pagrįsta motyvacija, kuri viena suteikia reikiamą bazę pilnutinei pasaulėžiūrai.

KULTO REFORMOS PRADŽIA

A. L.

• Konstitucija

Liturginė konstitucija yra suskirstyta į septynis skyrius. Jų pirmasis duoda bendrus principus liturgijos atnaujinimui: „Sielų ganytojai turi suprasti, kad pildant liturgiją, yra daugiau reikalaujama, negu vien tik ceremonijų įstatymų užlaikymo: jų pareiga užtikrinti, kad tikintieji dalyvautų, pilnai suprasdami, ką jie daro, aktyviai įsijungę į apeigas ir praturtinti jo išdavomis“.

Pateikiamos tokios bendrinės reformos normos: 1. Šventosios liturgijos tvarkymas priklauso vien Bažnyčios autoritetui, t. y. Apaštališkajam Sostui ir, kaip įstatymai nurodo, vyskupui. 2. Įstatymo duota teise, liturgijos tvarkymas tam tikrose apibrėžtose ribose priklauso taip pat įvairioms rūšims kompetingų teritorinių vyskupų organų. 3. Todėl joks kitas asmuo, nors jis būtų ir kunigas, negali pridėti, atimti ar pakeisti bet ką liturgijoje savo paties autoritetu“.

Grindžiamas reikalas liturginei reformai: „Liturginės apeigos nėra privati funkcija, bet ceremonijos Bažnyčios, kuri yra vienybės sakramentas, būtent šventoji liaudis, susivienijusi ir vadovaujama savo vyskupų. Kad artimas ryšys tarp žodžių ir ritualo liturgijoje būtų labiau matomas, ceremonijose turi būti daugiau skaitymo iš Šventojo Rašto bei tie skaitymai turi būti daugiau pajavirinti ir tinkami. Pamokslo tema privalo būti imama iš Šventojo Rašto

ir liturginių šaltinių; jis turi būti Dievo nuostabių darbų išganymo istorijoje skelbimas, Kristaus paslapties, kuri nuolat artima ir aktyvi mumyse, ypač liturgijos celebravime.

Mišių liturgijon konstitucija įneša šiuos pakeitimus: praplečiamas Šv. Rašto skaitymų ciklas, įvedamas privalomas pamokslas, jei Mišios vyksta tikinčiųjų akivaizdoje. Sekmadieniais po evangelijos ir pamokslo įvedama bendra malda. Gimtoji kalba įvedama skaitymams ir bendrai maldai, taip pat žmonės raginami lotyniškai giedoti ir atsakinėti. Raginama Komunijai naudojamas ostijas konsekruoti tose pačiose Mišiose. Ypatinomis progomis Komunią bus galima priimti dviem pavidalais. Leidžiama koncelebracija (t. y. kelių kunigų atnašavimas Mišių kartu) ypatingų iškilnių metu.

Trečiasis konstitucijos skyrius liečia sakramentus ir sakramentalijas. Keliamas reikalas atgaivinti katechumenatą (t. y. pasiruošimą krikštui) ir su juo surištas ceremonijas. Kai kurios sakramentalijos leidžiamos ypatingais atvejais administruoti pasauliečiams“.

Liturginių metų pagrindas yra dedamas išganymo istorijos ciklas; šventųjų dienos skiriamos antraeilėn vieton. Atskiri skyriai traktuoja muziką ir meną. Konstitucijos priede Suvažiavimas pasisako, kad principiniai neturi nieko prieš kalendoriaus reformą ir pastovią Velykų datą, jei tas būtų priimtina kitoms krikščionių bažnyčioms.

• Popiežiaus laiškas

Sausio 25 d. popiežius Paulius VI išleido laišką "Motu proprio" liturginės konstitucijos reikalui. Nuo pirmojo gavėnios sekmadienio įsigalioja kai kurie Bažnyčios Suvažiamumo nutarimai: pamokslai yra privalomi visose švenčių ir sekmadienių Mišiose; kunigai turi teisę brevijoriaus maldose išleisti Primą ir pasirinkti vieną iš trijų "mažųjų valandų". Seminarijos ir teologiniai fakultetai yra įpareigojami nuo ateinančių mokslo metų įvesti liturgijos dėstymą kaip vieną iš pagrindinių kursų, taip pat surišant kitus dėstomuosius dalykus su liturgija.

"Kiekvienam yra aišku, kad gana daug laiko praeis, kol didžioji konstitucijos nutarimų dalis bus įgyvendinta, kadangi reikės patvirtinti naują ritualą ir išspausdinti naujus liturginius tekstus. Idant šis darbas būtų pravestas protinai ir išmintingai, mes esame paskyrę komisiją, kurios pagrindinis tikslas bus žiūrėti, kad nutarimai būtų tiksliai išpildomi". Šios komisijos pirmininku yra paskirtas kardinolas Lercaro.

• Pirmi žingsniai

AUSTRALIJOJE

Dar prieš išvykdami iš Romos, Australijos vyskupai patvirtino anglišką brevijoriaus vertimą. Patvirtintasis verti-

mas buvo daromas t. Godfrey Diekmann, OSB., priežiūroje. Hobart arkivyskupas Young pabrėžė, kad, nors nebus duotas visuotinis leidimas kunigams melstis brevijorių anglų kalba, tačiau atskiri kunigai galės gauti leidimą iš savo vyskupų — kiekvienas prašymas bus svarstomas atskirai, bet su "tėvišku nuoširdumu".

PIETŲ AMERIKOJE

Ekspertų grupė, paskirta CELAM (Pietų Amerikos Vyskupų Konferencijos), ruošia Šventojo Rašto vertimus liturginiam naudojimui, idant būtų galima turėti tuos pačius tekstus visuose Pietų Amerikos ispaniškai kalbančiuose kraštuose. Kita mokslininkų grupė tyrinėja galimybę įjungti tradicines ispaniškas giesmes į atnaujintą Mišių liturgiją.

PRANCŪZIJOJE

Prancūzijos hierarchijos pabrėžimu, nuo pirmojo gavėnios sekmadienio visose Mišiose, kuriose dalyvauja tikintieji, Mišių metu lekcija — skaitymas ir evangelija bus skaitoma ar giedama prancūziškai. Tai liečia ir Didžiosios Savaitės pamaldas.

KANADOJE

Arkivyskupas Roy pranešė, kad už metų visame Quebeco Mišios iki aukojimo jau bus laikomos prancūziškai. Jis tačiau priminė, kad kasdieninės kalbos naudojimas Mišių liturgijoje Kanadoje sudaro

problemų, nes tai yra dviejų kalbų kraštas, kuriame naudojama visa eilė kitų kalbų. Kaip matyti iš pasisakymo, Kanadoje neturėtų būti jokio vargo ir lietuvių kalbos Mišiose įvedimui.

Amos vyskupas Sanschagrin laiške savo vyskupijos kunigams rašo, kad Mišios greitai galės būti laikomos prancūziškai iki aukojimo, gi vestuvinėse Mišiose jaunieji galės priimti Komuniją duonos ir vyno pavidalais.

ANGLIJOJE

Anglijos vyskupų liturginės komisijos pirmininkas vyskupas Grimshaw pranešė spaudai, kad artimoje ateityje anglų ar velsų kalba nebus Mišiose naudojama, nes kasdieninė kalba negalima įvesti į Mišias, kol Šventasis Sostas nėra patvirtinęs vertimų.

LIETUVIŲ TARPE

Gyvenant išeivijoje išsiblaškius įvairiuose kraštuose, sudarome tik mažumas. Apie liturginius pakeitimus bei gimtosios kalbos įvedimą savo vyskupijoms sprendžia vyskupai; Roma juos tvirtina. Kiek vyskupai žinos ar pastebės, kad esame tautiškai gyvi, kiek atkreipsime jų dėmesį į savo norą, tiek ir mums bus sutelkta galimybė lietuviškai Dievą garbinti liturgijoje.

Bus reikalingas ir kasdieninis mišiolas. Dedamos pastangos jį išversti ir atspausdinti lietuvių kalba.

BECKET

Paskutiniame dešimtmetyje amerikiečių, bet ypač italų filmų gamyba dažnai ieškojo siužetų filmams Šv. Rašto knygose. Gaila tik, kad tokiais atvejais dažniausiai būdavo nukrypstama nuo pilnutinės tiesos, nuo dalykų esmės, vien tik besistengiant imponuoti masinėmis scenomis bei didingais scenarijais, kad tuo daugiau pritraukus smalsuolių prie kino kasos langelio. Liūdnais to pavyzdžiais gali būti "King of Kings" (S. Bronston laida), "Story of Joseph and His Brethren", "Sodom and Gomorrah" ir kt.

Dabartiniu laiku bandoma ieškoti įkvėpimo Bažnyčios istorijoje. Jau pagaminta ir tebegaminama eilė šios rūšies filmų. Michelangelo gyvenimas, Savonarolos žygiai bei įtaka, Henriko VIII ir Tomo More santykiai bus paliečiami artimoje ateityje. Dabar jau sulaukėme filmo "Becket", kuriame vaizduojama karaliaus Henriko II ir jo kanclerio Tomo Becket santykiai dvilyktojo šimtmečio įvykių fone.

Tomas Becket 1155 m. anglų karalius buvo paskirtas valstybės kancleriu ir, atrodo, visur rėmė karaliaus pastangas. Henrikas II pasirūpino, nors ir prieš paties Becket norą, kad jis būtų išrinktas Canterbury ir Anglijos arkivyskupu primu. Naujose pareigose pasikeitė Tomo Becket laikysena. Pajutęs visą uži-

mamos vietos atsakomingumą, Tomas gynė Bažnyčios laisvę ir jos reikalus prieš karaliaus kėslus. Kryžius ir karūna suėjo į aštrų konfliktą. 1164 m. Becket turėjo pasitraukti Prancūzijoje ir grįžo į Angliją vien tik po karaliaus apgaulingo pakvietimo. Ketvertas Henriko II dvariškių Tomą Becket nužudė per mišparus 1170 m. gruodžio 29 d. popietėje.

Šie įvykiai pakartotinai buvo apipavidalinti literatūroje ir scenoje. Ypač didelio pasisekimo susilaukė T. S. Eliot drama "The Murder in the Cathedral". Dabartinį filmą statant, pasinaudota Jean Anouilh drama "Becket", tačiau skirtumai įvesti ne tik puikių scenarijų turtingumo, bet taip pat ir įvykių apimtys atžvilgiu.

Gabioje režisoriaus Peter Glenville priežiūroje stebime keletą iš garsesnių anglų artistų. Juos visus viršiją savo vaidyba Peter O'Toole karaliaus Henriko II vaidmeny. Richard Burton, panašiai kaip filme "Cleopatra", taip ir šiuo atveju neparodo savo stiprių vaidybinių sugebėjimų, kuriais jis taip puikiai naudoja si teatro scenoje. Pažymėtini dar John Gielgud karaliaus Liudviko, Martita Hunt karalienės Matildos ir ypač Paolo Stoppa popiežiaus Aleksandro rolėse.

Šis stambus istorinis, bet kartu ir meniškas filmas, subrendimo dvasioje gvildenąs atsakomingumo bei sąžinės

garbingumo problemas, rekomenduotinas subrendusiam jaunimui ir suaugusiems.

THE SOUND OF TRUMPETS

Originalioje itališkoje laidoje šis filmas buvo pavadintas "Il Posto" ("Tarnyba"), kuriuo 32 m. amžiaus Ermano Olmi debiutuoja kaip filmų režisiorius. Anksčiau jis yra surežisavęs virš 40 kultūrinio ir apžvalginio pobūdžio neilgų filmukų. Dokumentarinio stiliaus realizmas atsispindi taip pat ir filme "The Sound of Trumpets".

Tai paprastas, bet gilus filmas apie Milano darbininkijos jaunuolį, besistengiantį gauti savo pirmąją tarnybą didelėje pramonės įstaigoje.

Režisiorius pateikia keletą vaikino gyvenimo epizodų. Egzaminų dieną jis prisistato susijaudinęs nurodyton vieton, stebi kitus kandidatus, susipažįsta su taip pat darbo ieškančia mergaite ir į ją staugiai išsimyli. Po kelių dienų sužino, kad abu išlaikė egzaminus ir gavo darbą, nors ir skirtinguose pastatuose. Iš pradžių jis dirba kaip pasiuntinys. Atsitiktinai vėl susitikęs tą pačią mergaitę, sutaria su ja dalyvauti įmonės ruošiamame Naujų Metų sutikime, bet ji nebepasirodo. Filmo galę pastebime jį pakeltą į raštinės valdininkus.

Taigi, turinys labai paprastas, bet režisiorius daugiau kreipė dėmesio į jaunuolio

pergyvenimų, rūpesčių, bendros laikysenos pavaizdavimą, kas jam tikrai pavyko. Stebint taip nuoširdžiai ir gyvenimiškai perduotus jaunuolio pergyvenimus, žiūrovas pasijunta dalyvaujantis įvykiuose.

Tarp artistų ypač paminėtinas Sandro Panzeri, pirmą kartą pasirodęs filmuose ir savo melancholišku veidu panašus į nesenai mirusį Gerard Philipe. Jo vaidyba labai natūrali ir įtikinanti. Mergaitės rolę atlieka Loredana Detto.

Šis filmas laimėjo Londono Filmų Festivalio didžiąją ir Venecijos Filmų Festivalio kritikų premijas. Tinkamas visiems šeimos nariams, išskiriant nebent pačius mažuosius, kuriems jaunuolio pergyvenimai nebus nei įdomūs, nei suprantami.

THE FIANCES

įsisiūbavusioje ekonominėje ir mokslinėje pažangoje žmogaus širdis neturėtų pasimesti — kilnieji jausmai dar tebeturi savo vietą pasaulyje. Budinčios sąžinės tyloje sekdamas savo kilnesnius jausmus, nežiūrint atstumo ir laiko kliūčių, žmogus pajėgia apginti ir išaukštinti savo laisvę, džiaugsmą bei vertę. Tokią maždaug vedamąją mintį italų jaunas režisorius Ermano Olmi puoselėja savo antrame filme "The Fiances".

Pirmame savo filme "The Sound of Trumpets" (žr. šio "L. L." nr. recenziją) Olmi pastatė žiūrovus į objektyvių stebėtojų vietą. Iš tolo stebima, kaip milanietis jaunuolis žengia per įvairius bandymus ir egzaminus, kol pagaliau užsitikrina tarnybą. Šiame, antrame filme, kuris Amerikoje pirmą kartą buvo rodytas Niujorko Filmų Festivalyje 1963 m. rudenį, Olmi naudoja

visiškai skirtingus metodus. Gausiai ir tiksliai perduodamas vienišų veikėjų nuotaikas ir jausmus, režisorius ir pačius žiūrovus įjungia į filmo eigą, lyg ir jie kartu veiktų ir siektųsi.

Nesudėtingame turinyje stebime milanietį darbininką, perkeliama į naują įmonės skyrių Sicilijoje. Jis išvyksta be didelės širdgėlos, nes sensantį našlį tėvą pavyksta patalpinti į prieglaudą, gi draugystė su jo sužadėtine Liliana per ilgą susižiedavimo laikotarpį tapo labai monotoniška ir išblėsusi. Abu lyg nujaučia, kad šis išvykimas padės jiems galutinai padėti išsiaiškinti ir, gal būt, atsiskirti. Tačiau toliai ir vienuma paragina abu persvarstyti neįkainuotas vertybes ir, besimainydami laiškais, abu pajaučia ir išreiškia pilnutinę meilę.

Puikus psichologinis filmas, kuriame su dažniais sugrįžimais į praeitį, analizuojami ir pagrindžiami įvairūs jaunuolių dvasiniai nusistatymai. Įvykių bei nuotaikų perdavime Olmi nesinaudoja akrobatinėmis naujųjų filmų srovių priemonėmis, bet nuosekliai pavaizduoja vidinę jaunuolių nuotaiką, sąryšyje su išorės neišvengiamais įvykiais.

Dirbdamas Sicilijoje, Giovanni pasijaučia vienišas, net ir darbininkų masėje, net ir triukšmingos šventės sukury. Atvirutė, laiškas tampa jam suartėjimo ryšiais ir priemonėmis išsakyti visa tai, ko nepajėgė ar nesugebėjo išsikalbėti asmeniškai. Režisorius gana įdomiai perduoda tą minčių pasikeitimą laiškais. Visa tai labiau sugyvinama, kai filmavimo aparatas nukreipiamas į siuntėją, gi garsiakalbais perduodamas jo ar jos balsas, skaitas laišku ištraukas, lyg jaunuoliai būtų įsijungę į artimą ir asmenišką dialogą.

Tikrai įdomus muzikinis palydėjimas, kurs patetinio valso aidais sukuria pastovią gėrio nostalgiją, kol galų gale tas gėris įvertinamas ir atrandamas.

Visi filmo veikėjai nėra profesionalai artistai, bet pirmą kartą pasirodą ekrane. Tačiau tiek Carlo Cabrini, tiek Anna Canzi sužieduotinių vaidmenyse sukuria tikrai gilius ir jautrius charakterius. Aiški ir meniška nespaltvota fotografija.

1963 m. Cannes Filmų Festivalyje šis filmas laimėjo Tarptautinio Katalikų Filmų Biuro premiją ir laikytinas tinkamu subrendusiam jaunimui ir suaugusiems.

THE DAY AND THE HOUR

Nacių okupuotoje Prancūzijoje, tarp vokiečių teroristinių veiksmų, sąjungininkų bombardavimo, pogrindžio veiklos, ypač ryškiai prasikiša filmo pagrindinės veikėjos Teresės asmenybė, visiškai abejinga bet kokiai aplinkos padėčiai ar įtakai. Nebesukrečia jos nei viso krašto tragiška būklė, nei vyro patekimas belaisvėn, nei dukrelių varginga padėtis. Nors filmas pastatytas karinių įvykių fone, visa jo esmė glūdi psichologinėje dramoje.

1944 m. karo veiksmų sukury Teresė, nors ir prieš savo norą, įveliama į prancūzų pogrindžio gyvenimą. Prancūzų partizanų grupė stengiasi du pašautus amerikiečių lakūnus saugiai išgabenti į Ispaniją. Vienam iš jų žuvus susisiekimo nelaimėje, Teresė priima kitą į savo butą ir turi vėliau palydėti saugų iki sienos. Tiek Paryžiuje, tiek bendroje kelionėje į Tuluza, juos ištinka įvairūs pavojai, bet pogrindžio veikėjai vis padeda išsigelbėti.

Palaipsniui Teresės nusistatymas keičiasi. Nors aplinkybės ją įvelia į slaptą ir pavojingą pagrindžio gyvenimą bei duoda progos pilnai pajaušti kenčiančios tautos pulsą, pagrindinė Teresės veiklos priežastis—noras išgelbėti lakūną, o kartu ir bundanti meilė jo atžvilgiu. Lakūnas taip pat jaučiasi išimylėjęs į savo globėją, kuri dėl jo patenka į mirtiną pavojų. Neišnaudojant progų žemai aistrai, juodviejų trumpa meilė pasilieka orumo ribose. Abu supranta Teresės, kaip žmonos ir motinos, atsakingą padėtį.

Teresės vaidmenyje stebime Simone Signoret, kuri savo lyg ir liūdnoka išvaizda labai tinka šiai rolei. Iš pradžių viskam abejinga, vėliau ji giliai pergyvena dvasinę evoliuciją ir pajégia tai įtikinančiai perduoti žiūrovams. Pašauto lakūno rolę puikiai atlieka Stuart Whitman. Rene Clement, jau ir anksčiau režisavęs keletą filmų iš paskutinio karo įvykių, čia ypač gausiai ir detaliai pailiustruoja prancūzų partizanų veiklą.

Dėl pasitaikančių karo žiaurumų filmas nepatartinas vaikams, bet laikytinas tinkamu vyresniam jaunimui ir suaugusiems.

THE EASY LIFE

Jaunas, bet vis labiau kylantis italų režisorius Dino Risi, keletą ankstesnių savo filmų sėkmingai palietęs sociologines problemas, šiame filme pristato lengvo ir paviršutiniško gyvenimo viliones, bet taip pat ir jo pavojus.

Dėl vidurvasario „ferragosto“ atostogų ištuštėjusioje Romoje Bruno švaistosi savo spindinčiu automobiliu. Atsitiktinai susipažįsta su tyliu ir knygose užsidariusiu teisės studentu. Šis iš pradžių pa-

daužą stebi gana abejingai, bet pagaliau susidomi, net prie jo prisideda. Bruno, persiskyręs su žmona, sukombinuoja pasitaikančių lyrų ir jas tuoj nerūpestingai praleidžia. Studentas susižavi tokiu linksmu ir lengvu gyvenimu ir stengiasi taip pat juo naudotis. Įkaitintas Bruno greito važiavimo, net pats jį ragina prie didesnio greičio. Ne visi pralenkimai tačiau pavyksta laimingai, ir už vieno posūkio, po greitų dviejų dienų linksmybių, studentą pasitinka taip pat greita mirtis.

Vittorio Gassman, pasiekęs nemažą laimėjimų italų scenoje ir ekrane, šį kartą pasirodo visame savo pajėgume, atlikdamas Bruno vaidmenį. Suvilioto studento rolėje Jean Louis Trintignant pasirodo labai nuoširdžiai ir įtikinančiai.

Filmas didesnėje dalyje pilnas komiškų momentų. Bruno siaučia, tarsi motorizuotas Tom Jones. Priešingai amerikietiškam standartui, filmas baigiasi tragiškai. Ši nekalto jaunuolio suvedžiojimo eiga bandoma netiesioginiai pamerkti ir pačiam žiūrovui paliekama susidaryti išvadas apie tokio gyvenimo niekingumą. Vis dėlto tiek dialoguose, tiek scenose pasitaiko perdėtų erotinių momentų ir net vulgarumo. Dėl šių priežasčių filmas rezervuotinas vien pilnai subrendusiems žiūrovams.

THE HOUSEHOLDER

Nors Indija kasmet pagamina arti 400 filmų, užsienius pasiekia vos tik keletas. Kaip geriausi filmai eksportui dažniausiai parenkami gamintojo ir režisoriaus Satyajit Ray kūriniai. Nenuostabu tad, jog dauguma jų labai panašaus pobūdžio — pateikia klek liūdnoką gyvenimo pusę, kar-

tais visai dramatiškoje ir net tragiškoje formoje. Tad tikrai sveikintina atmaina, būtent, Bombay mieste gimusio filmų gamintojo Ismail Merchant ir kaliforniečio režisoriaus James Ivory bendrų pastangų vaisius — „The Householder“ komedija.

Nesudėtingame turiny pateikiama indų naujavedžių pirmieji vedybinio gyvenimo metai. Nors jaunas, bet labai rimtai nusiteikęs kolegijos mokytojas Prem nesijaučia laimingas savo darbu; ypač jam įkyrus mokyklos vedėjas su visur besikišančia žmona. Vyresniam mokytojui jis nusiskundžia ir savo žmona, kurią jis vedė, pagal indų papročius pakludamas tėvų suplanavimui. Jo žmona nesanti nei gabi, nei išmintinga; jis mato joje daugybę trūkumų, palygindamas ją su motina valgių paruošime ir namų ruošoje. Jaunoji žmona Indu taip pat nuobodžiauja ir nesijaučia laiminga, savo svajonėse prisimindama nerūpestingą vaikystę. Abu neišvengiamai kreipiasi prie savo motinų, kol pagaliau suranda visų klausimų išsprendimą savitarpio meilėje.

Be abejonės, panašios problemos nėra išimtinai būdingos vien tik Indijos naujavedžiams. Tiek jaunos žmonos, tiek jų vyrai susitinka su panašiomis situacijomis ir kituose kraštuose. Tad nevienas ir neviena ras šiame filme ir savo dvasiai artimų momentų.

Tikrai įspūdinga Indijos mėgiamiausių artistų Shashi Kapoor ir Leela Naidu vaidyba pagrindinėse rolėse. Nespalvota fotografija pateikia žavių Delhi ir apylinkių vaizdų.

Filmas laikytinas tinkamu vyresniam jaunimui ir suaugusiems.

ATSILIEPIMAI

Džiugu, kad religinis žurnalas skiria tiek daug dėmesio menui ir apskritai kultūrai. Norėtusi, kad ir literatūra nebūtų aplenkta.

Su geriausiais linkėjimais—

B. Brazdžionis,
"Lietuvių Dienų"
vyr. redaktorius

"Laiškai Lietuviams" — puikūs savo turiniu ir estetika.

Kun. J. Pakalniškis

Kada laikraštėlis išeidavo vos poros lapų, jo turinys buvo gana menkokas, bet mielai laukiamas ir suprantamas visokio išsilavinimo žmonėms... Vėliau "L. L." pašoko gerą šuolį...

Mano nuomone, "L. L." dabar veda puikiausią liniją. Šis žurnalas yra puikus ir labai gerai suprantamas lietuviui katalikui su viduriniu mokslu. O tokių lietuvių, kaip aš manau, tremtyje yra kaip tik didžiausias nušimtis.

E. Majauskienė

DAR SU ŽMONA...

Ačiū už du numerius "L. L.", susipažinimui atsiųstus. Gaila, kad negaliu užsiprenumeruoti. Mat, žmona gauna "L. L.". Ačiū Dievui, mudu su žmona dar drauge gyvename...

J. V.

IR KITOS TAUTOS TURI TOKIŲ PAT SIEKIMŲ IR VARGŲ KAIP IR LIETUVIAI

Šiuo laiku gyvename įtampų laikotarpi, nes iškilo būtinas reikalas suteikti lygias teises visiems žmonėms, nežiūrint rasės, tautybės, religijos ar asmeniškų įsitikinimų, nenorint, kad žmonės su susiaurintomis teisėmis virstų valstybę griauianti jėga. Šis sąjūdis ypatingai pagyvėjo JAV valstybėse. Kartu šis sąjūdis užklupo daugelį žmonių, kurie kitiems žmonėms nenori suteikti lygių teisių. Tai daugiausia žmonės be moralės, gyveną įvairiais gandais, užkietėję neapykanta ir yra įpykę prieš vieną ar kitą rasę ar tautybę.

Ir kaip malonu, kad "L. L." žurnalas ėmėsi iniciatyvos su rimtais ir gerai paruoštais straipsniais ateiti į pagalbą lietuviams suprasti to naujojo sąjūdžio svarbą.

Didelę klaidą daro tie su išsigimusiu patriotizmu lietuviai, kurie mato tik blogį negrų, žydų, lenkų ar latvių veiksmuose. Jie užmiršta, kad tos tautos kaip ir lietuviai gimdami nepasirinko savo tėvų, rasės ar tautybės, bet viską paveldėjo iš tėvų. Ir kitos tautos turi tokių pat siekimų, sunkumų, vargų ir tragedijų kaip ir lietuviai. Bendroje išvadoje visi yra tokie patys žmonės.

Kai pažiūrime į spalvų spektrą, tai matome, kad tarp spalvų nėra preciziškos ribos,

o matosi tik tariamoji riba. Todėl žmonės su dvasine kultūra negali skirstyti žmonių tik į blogus ar gerus, piešdami juos juoda ar balta spalva. Stebėdami žmones, matome, kad, kaip ir spektre, piešiama juoda spalva tam tikrais atvejais peržengia ribą į balta, o piešiama balta spalva palinks- ta į juoda.

Kaip žinome, ateiviai JAV neoficialiai yra traktuojami kaip antros klasės piliečiai; todėl jie, tur būt, neturės progos įsijungti į rasių ir tautų problemų sprendimą. Bet senoji karta galėtų jaunajai kartai palikti rimtų žmonių paruoštas studijas, kaip buvo tvarkomi mažumų reikalai Nepriklausomoje Lietuvoje. Iš buvusių klaidų galėtų pasimokyti jaunoji karta, kuri, gal būt, kada nors perims laisvos Lietuvos vadovavimą.

V. Juraitis

Žr. "Gėrį kituose matyti"
šio nr. 111 psl. — Red.

DEIMANČIUKAS...

Džiugu, kad "L. L." eina pirmyn su laiku.

Neiškenčiu nerašęs, nes pasakutiniame numeryje tarp visų gerų straipsnių radau tikrą deimančiuką. Tai Arūno Liulevičiaus "Dirbame, nes esame broliai". Straipsnio originalios ir taip teisingos mintys tiesiog žavi visus. Daugiau panašių straipsnių!

V. Kolyčius

KONKURSAS

“Laiškų Lietuviams” konkursas, tema “Kokį aš noriu matyti kunigą” visuomenėje sukėlė didelį susidomėjimą. Atsiųsta net 30 rašinių iš įvairių pasaulio vietovių, daugiausia iš Jungtinių Amerikos Valstybių. Taip pat prisiųsti keli trumpesni pasisakymai, nepretenduoją į premijas.

Konkurso jury komisijos nariai, dr. St. Budrys (pirm.), N. Užubalienė (sekr.), A. Skrupskelienė, kun. A. Stašys ir dr. A. Liulevičius, nutarė pirmąją dr. L. Kriaučeliūno 100 dol. vertės premiją paskirti Krikščioniui už jo straipsnį “Kokį aš noriu matyti kunigą”, o likusią mecenatų, dr. J. Juozevičiaus, J. Jankauskienės, V. ir F. Manelių, kun. V. Dabušio ir kun. V. Piktarnos, 100 dol. sumą padalinti lygiomis dviem antrosioms vietoms: Puskunigiui už straipsnį “Žiūrint į kunigą pasauliečio akimis” ir Romui Lukštui už beletristinį rašinį “Trompetė ir vargonai”.

Atidarius vokus, paaiškėjo, kad pirmąją premiją laimėjo PRANAS RAZMINAS iš Čikagos, o antrąsias — NINA GAILIUNIENĖ iš West Hartford, Conn, ir GINTARĖ IVAŠKIENĖ iš Stratfordo, Conn.

Pranui Razminui pirmąją premiją dr. L. Kriaučeliūno vardu įteikė ir jį pasveikino konkurso jury komisijos pirm. dr. St. Budrys “L. L.” šventės metu, kovo 15 d., Čikagoje Jaunimo Centre. Abi laureatės iš Rytų negalėjo atvykti į šventę. N. Gailiūnienė savo visą premijos sumą (50 dol.) paskyrė nuo gaisro nukentėjusiems Tėvams Marijonams jų Marianapolio namų atstatymui.

KONCERTAS

Jau pernai “Draugo” šventėje gerai užsirekomendavusi jauna talentinga solistė LILLJA ŠUKYTE Čikagos visuomenės buvo mielai laukiama viešnia. Susidomėjimas dar padidėjo, pasklidus žinios, kad kovo mėn. pradžioje ji buvo pakviesta išpildyti pagrindinę dramatinio soprano rolę “Lady Billows” operoje, statomoje Toronte teatro atidarymo proga. Koncertan susirinkusi publika buvo neapvilta; priešingai — maloniai nustebinta ir sužavėta.

Solistė karštais žiūrovų aplodismentais buvo nuoširdžiai įvertinta ir kelis kartus iškviesta pakartoti.

Akompanavo ir dvi sonatas pianinu išpildė MANIGIRDAS MOTEKAITIS, neseniai baigęs fortepijono studijas magistro laipsniu ir besiruošias į tarptautines pianistų varžybas Briuselyje.

(Fotografijos iš “Laiškų Lietuviams” tradicinės šventės bus talpinamos sekančiame numeryje).

ATSIŪSTA

PAMINĖTI

- LIETUVIŲ GYDYOJŲ BIULETENIS. Sausis. Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos organas. Leidžia Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija. Vyr. red. dr. S. Biežis. Atsak. red. dr. S. Budrys. Turinyje straipsniai medicinos klausimais (dr. J. Valaičio “Mirties priežastys senatvėje”, dr. A. Matulionio “Kas naujo akušerijoj ir ginekologijoj”, dr. P. Tunkūno kelionės aprašymas “Su psichiatrais po Azijos žemyną” ir įvairi gydytojų veiklos kronika.

MARGUTIS. Vasaris. Red. Algimantas Mackus. Turinyje H. Nagio poezija, ištrauka iš A. Landsbergio komedijos “Meilės mokykla”, A. Gustaičio “Po paskutiniojo sudie” Faustui Kiršai, K. Reikalo žvilgsnis į lietuvių poeziją ir kt. Iliustruotas A. Kezio, S. J., fotografijomis.

MŪŠŲ VYTIS. Lapkritis-gruodis. Dvilmėsnis skautiškos minties žurnalas. Leidžia Akademinis Skautų Sąjūdis. Red. Vyt. Germanas.

NUOŠIRDŽIAS DĖKOJAME,

Ypatinga padėka LILIJAI ŠUKYTEI už pasigėrėtiną, publiką sužavėjusi dainų ir arijų išpildymą; taip pat MANIGIRDUI MOTEKAIČIUI už Haydn ir Barber sonatų išpildymą bei akompanavimą.

Labai dėkojame konkurso mecenatams: dr. L. Kriaučeliūnui, dr. J. Juozevičiui, J. Jankauskienei, V. ir F. Maneliams, kun. V. Dabušiui ir kun. V. Pikturai; ponams Biežiams, paaukojusiems 40 dol. sekančių metų konkurso premijoms. Taip pat jury komisijos nariams: dr St. Budriui, (pirm.), N. Užubalienei (sekr.), kun. A. Stašiui, A. Skrupskelienei ir dr. A. Liulevičiui už nelengvą darbą, svarstant ir vertinant konkursinius straipsnius.

Nuoširdus ačiū: D. Kurauskienei — už šventės užkandžių organizavimą; A. Rimienei — už skoningą salės papuošimą; už talką, užkandžius ruošiant: Z. Adomavičiūtei, Bubelienei, A. Jankauskaitei, M. Marcinkienei, S. Statkienei, E. Trimakienei; taip pat Blekienei, Dailidkienei, Norvilienei, Pakeltienei, Paulikienei, Smilgienei, Strasevičienei ir Zeikienei.

Dėkojame už įvairią pagalbą L. Bildušiams, I. Motekaitienei, tėv. J. Raibužiui, S. J., tėv. A. Tamošaičiui, S. J., A. Juodkai, K. Rimui; taip pat Z. Acilinaitei, L. Bačinskaitei, N. Beleskaitei, J. Glioserytei, V. Kavaliūnaitei, J. Konaukaitei, L. Marcinkutei, V. Ripskytei, Ed. Sakalauskui, K. Bagdonui, A. Bičiūnui, J. Mickevičiui, R. Motekaičiui, R. Repšiui, R. Rudžiui, T. Rūtai, A. Tamuliui.

Ačiū “Draugui”, “Dirvai” ir Sophia Barkus radijo stočiai už skelbimus; Royal Blue Store, Karvelio ir Marginių krautuvėms — už bilietų pardavimą; A. Gulbinskui — už fotografavimą. Dėkojame maisto krautuvių ir kepyklų savininkams: “Paramos” — Janušaičiui, Mažeikai; Royal Blue Store — Brenciui, Čepėnui, Valavičiui; Albrechtams, Ankams, Bačinskams, Gudauskams, Jucaičiams, Karaičiams, Kuraičiams, Patlabams, Ramanauskams, Smitams, Mačinskams, Mackevičiams, Vosyliams. Ačiū tėv. J. Spurgui, M.I.C., Tėvų Marijonų vadovaujamo Lietuvių Katalikų Spaudos Sąjungos vardu įteikuso 10 dol. auką; taip pat A. Lapkui — už 5 dol. auką.

Ypatinga padėka S. ir J. Šagamogams, kurie, šventės proga, įteikė 100 dol. auką tėv. J. Kidykui, S. J., naujo religinio ir tautinio centro steigimui Sao Paulo mieste, Brazilijoje.

Esame dėkingi ir tiems, kurių per apsirikimą gal čia ir nepamėnėjome.

NAUJA KNYGA

Ant. Maceina. NIEKŠYBĖS PASLAPTIS. Antikristas istorijoje pagal V. Solovjovo pasakojimą. Išleido Ateitininkų Federacija. Spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė. Viršelis ir aplankas Pauliaus Jurkaus. 294 psl. Kaina 4 dol. Šios knygos vokiškoji laida, atspausdinta 1955 m. Herderio leidyklos “Das Geheimnis der Bosheit” vardu, susilaukė didelio įvertinimo: “Maceinos samprotavimų pagrinde yra problema: ar blogis yra tik trūkumas, nepakankamumas, ar reali jėga? Vakarų minties istorijoje tas klausimas nuolat iškyla. Maceinos supratimu,

blogis egzistuoja; egzistuoja individualinis ir visuomeninis blogis... Autorius stengiasi pasekti blogį visuose jo išsišakojimuose, ir čia jis prieina kai kurių įtaigingų sprendimų, kurie nuteikia skaitytoją susimąstyti. (Walter Nigg, protestantų religijos filosofas, “Neue Zuericher Zeitung”); “...pagrindinė mintis yra iki smulkmenų Maceinos išmąstyta ir nepaprastai patraukli..” (Falk, S. J., “Scholastik”); “ypatingai aiškiai parodytas blogio užsimaskavimas kontrastais su Kristumi” (Benediktinische Monatschrift”).

2345 West 56 th Street, Chicago, Illinois 60636